

Társadalmi,
odalmi, művészeti,
sport, gazdasági
és egyéb
vegyes rovatokkal

SZEMLE

VEGYESTARTALMU HETILAP

MEGJELENIK
minden kedden.

ILLUSZTRÁLT GAZDASÁGI ÉS SPORTROVATOKKAL

Előfizetési árak:
Negyedévre... 2 frt 50
Fél évre 5 € —

Előfizetések és levelek
a «Szemle» szerkesztő-
ségi és kiadóhivatalába
BUDAPEST
Váci-körut 17. sz. a.
küldendők.

Első évfolyam. 10-ik sz.

SZERKESZTŐK:
Gróf ZICHY IMRE és Gróf KREITH BÉLA.

Budapest, 1884. márcz. 4.

A szemle olvasóihoz.

Midőn lapunkat, a «Szemlét» megindítottuk, a születési, vagyon és szellemi arisztokrácia, szóval a nemzet legműveltebb osztályai számára ohajtottunk oly lapot nyújtani, mely hiven képviselje ez osztályok érdekeit, egyszerűs mind a nemzeti önállóságnak, a hazafiui erényeknek, az ősi erkölcsöknek önálló és bátor hirdetője legyen.

Kitűzött célunkat nem érhattük el eddig teljesen, bárha közleményeink szelleme, a lapunkban uralkodó hang s az a törekvés, hogy minden tekintetben a tisztult izlés, mélyebb eszmekör és magasabb igényeknek megfelelő irányt képviseljünk, a magyar uri osztály részéről oly elismerésben részesült, mely a lap-alapítások történetében valóban páratlanul áll.

Még nem ért véget a lap pályafutásának első évnegyede, s a «Szemle» főállása teljesen biztosítva van. A «Szemle» körül oly előfizető közönség csoportosult s jelentkezik folytonosan, minővel eddig egyetlen egy lap sem bírta házámban. Márczius hó 1-én 1600-ra emelkedett a «Szemle» előfizetőinek száma, kik majdnem kizárólag a haza legelőkelőbb, vagyonos és legműveltebb osztályaiból valók. A magyar arisztokrácia, a főpapság felekezeti különbség nélkül, a hadsereg tisztikarából a legmagasabb állásu magyarok, a vagyonosabb virilisták, a gentri, a nemesi osztály, a megyék kiválóbb főtisztviselői, majd mindenik fő- és alispán, a bíróságok főbb hivatalnokai és az igazi szellem-arisztokrácia, szóval **országunk legműveltebb s legelőkelőbb egyénei képezik előfizetőink legnagyobb részét.** Nem szokás, de közölni fogjuk előfizetőink neveit, mi általános feltűnést fog kelteni.

E nagy eredményt azonban csak jelentékeny áldozatok árán érhattük el. A kezdet minden irányban nagy és nehéz akadályokat gördített utainkba, melyek leküzdése néha erőnket is meghaladta. Lapunk minden számát több ezer példányban küldvén szét mutatványul, az ezzel járó óriási munka nemcsak a lap szellemi része mintaszerű kiállításának vált akadályává, hanem a lap pontos megjelenésére és rendes expedálására is gátolólag hatott. Mindezen fogyatkozások azonban a jövőben ismétlődni nem fognak. Gondoskodtunk róla, hogy ezentul a «Szemle» számai a legpontosabban megjelenhessenek, és hogy lapunk beltartalma is a legmagasabb színvonalra emeltessék.

Bizunk olvasóközönségünk hazafias érzelmeiben, s reméljük, hogy nagy és szép célunk elérésében támogatni

fog bennünket ezentul is s ez által lehetővé teszi, hogy a magyar uri-osztálynak oly organumot nyujtsunk, mely érdekeit méltóan képviselhesse.

Országunk legelőkelőbbjei képezvén nagyszámu előfizetőink legnagyobb részét, kiválólag alkalmas ennél fogva a «Szemle» társadalmi és közgazdasági praktikus eszmék terjesztésére. Tekintélyes előfizetőink névsora közlését részben azért akarjuk, hogy ebből láthassák jelesebb íróink, vezérférfaik, sőt mindazok, kik irni tudnának, de még eddig rendszeresen nem irtak, hogy van egy hetilap, a melyben a közzétett eszméket csupa intelligens, vagyonos és hatalmas egyénnel közölhetik. Sport-rovatunkra azért fektetünk kiválóbb súlyt, mert a magyar intelligencia legnagyobb része érdeklődik aziránt. Szépirodalmi rovatunkban csak igen kiváló íróinktól közlünk dolgokat, «Heti Szemlék» című rovatunk a hét legérdekesebb eseményeit adja az udvar, törvényhozás, egyház, hadsereg, tudomány, művészetek, nemzeti és országos kaszinó, színház, zene, közlekedés, ipar, kereskedelem, divat, nővilág stb. köréből.

Eddig, mint említők a lap terjesztése körüli rendkívül sok teendőket terelték el munkaerőnk nagyrészét a szerkesztéstől. Ezentul azonban a szerkesztésre fektetjük a főszúlyt.

„Politikai divatok.”

E cím alatt a napokban röpirat jelent meg, melynek ele a magyar katolikus klérus és arisztokrácia ellen van intézve.

E könyv megírására a főrendiháznak a zsidó és keresztény közötti házasságra vonatkozó törvény feletti szavazása szolgált alkalmul.

Magáról e törvényről beszélni nem célunk, de nem tehetjük, hogy kifejezést ne adjunk azon mély felháborodásnak, melyet e könyv egész tartalma és szerzőjének példátlan cinizmus bennünk ébresztett.

Már maga azon merénylet, mely valakit meggyőződésért mer és akar felelőssé tenni, méltán felháborító, hát még azon semmi eszköztől vissza nem riadó cinizmus, mellyel e könyv szerzője minden igaz meggyőződést megtagad, a legnemesebb odaadásból és lelkesedésből eredő elhatározásokat, magatartást és cselekedetet devalválni törekszik, s minden nemesebb intencziókat és indokokat tagadva, minden tényt, minden törekvést a napi divat léha majmolásából igyekszik kimagyarázni és leszarmaztatni.

Valódi daemoni könyv, mely a tagadás és nihilizmus elveinek tollával lön megírva.

A legrombolóbb forradalom eszméivel telített hamisi-

tás, mely hogy czéljának szolgálhasson, s egyszersmind szerzőjének lelki sivárságát, elvtelenségét és meggyőződés hiányát igazolja, meghamisítja a történelmet, megrabolja a legkiválóbb jellemeket azon érdem és dicsőségtől, hogy cselekedeteik nemes meggyőzésekéből és elvekből eredtek, s mindent elkövet, hogy olvasóinak szívéből az igazi érdem és nagyság iránti kegyeletet és hódolatot kitepje és kiirtsa.

És mindezt a képmutatás hangján, álarcz alatt, a liberalizmus álarcza alatt.

Szerzője úgy látszik, sejtelemmel, sőt világos öntudatával bir czélja gyalátságának, mert eszméi mellett nem mer nyílt sisakkal fellépni, hanem álnevet vesz fel, s jól elrejti igazi arcát, melyet e nemtelen művével örökre megbélyegezne.

Ez a röpirat nem csak rossz könyv, hanem egyszersmind gonosz cselekedet, s oly szándékos és vakmerő hamisítás, melynek veszedelmes irányáról, hogy mérgének hatását és élet elvegyük, föl kellett világositanunk olvasóinkat.

Ez az oka, hogy a gaz rágalmazás e munkáját nem mellőzzük néma megvetéssel. Nem tehetjük; idegenkedéssel bár és undorral, de bővebben kellett foglalkoznunk vele, mert óvni és figyelmeztetni kötelességünk olvasóinkat. Ha az ember méreggel érintkezik, könnyen megmérgezheti magát.

Ó mily sivár lenne a történelem, megvetésre méltó az emberiség, ha e nyomorult könyvnek igaza volna! Ha a jelen és utókor által csodált és magasztalt nagy események, hőstettek és önfeláldozások oly kiesinyes léha forrásokra és eredetre volnának visszavezethetők, mint a minőkből kifolyttaknak állítja azokat a «Politikai divatok» szerzője!

A mi végre a magyar arisztokráciának és katolikus főpapságnak a zsidók és keresztények közötti házasság felletti szavazását illeti, melyet szerző nyíltan és leplezetten rágalmakkal és gyanúsításokkal halmoz el, erre nézve a zsidók és nihilisták kivételével, csak egy vélemény egy nézet uralkodik: az elismerés és a tisztelet azon buzgalom és bátorság iránt, melylyel a főrendiház többsége elvei és meggyőződése mellett sikra szállt.

Ezt az elismerést és tiszteletet csökkenteni, s a közvéleményt zavarba hozni volt czélja a «Politikai divatok» zsidó vagy nihilista szerzőjének, ki különösen a katolikus főpapság ellen dühöng és agyarkodik.

De a rágalom nyilai reá hullanak vissza.

A katolikus papság hazafisága, elvhúsége és gondolkozás nemessége sokkal ismertebb és kipróbáltabb, semhogya azt egy ismeretlen toll kisebbithetné.

Balázs Sándor.

A cseléd.

Hiszen igaz, hogy gyöngéd udvarias dolog, illatos bouquet-val kedveskedni ismeretségeink érdekesebb részének, de van egy neme a figyelemnek, mely messze túlhaladja a lovagias szolgálatok bármelyikét is értékben és fontosságban. Egy-egy durva foszlány az elitelt darócruhájából, mi több, darabka kötélvég vagy egy szálla forgács az ártatlanul kiszenvedett halálfájából s melyik női szív ne érezné magát hálára kötelezve egy oly aján-dék által, mely a babonás szerencsének legbiztosabb záloga? Még ott szenvednek halálos rebegés közt várva a végső órát, a visszahozhatlant, melyet a törvény is remegő kézzel szab ki az idő homokján s már utcán, szalonban, páholyban és bálteremben puha kacsók va-

dásznak rád, hogyigéretre birják makaesán zárult ajkadat. Hogy meg-megvillanak azok a sötét szemek, a mint esdve vetik rád ingerlő tekinteteiket s kaczer kéréssel, macskasimulással meg-megkörnyékeznak: «Nemde, hogy engem nem feled ki?» Majd újra: «Vigyázzon, számot tartok», vagy pedig: «Ah! érzem, hogy mindenre képes volnék egy iczi-piczi kis rongyért!» s a félig megnyílt ajkak nem sejtett reménnyel biztatnak, kecségetnek. Hanem jőjj aztán másnap üres kézzel s el lehetsz készülve a haragot lövelő pillantásokra! «Hogyan, ön így meri átlépni ajtóm küszöbét? Még csak egy fikarcznyi czernaszál se! Mily ügyetlen ön!» és így tovább. Ah, hölgyeim, tudják-e pedig, hogy az önök passziói kielégítésére nem volna elég három szál akasztófa, legalább is a félvilággal volna szükség exekucziót csináltatni, hogy aztán illatos chatouille-jeikben babonás kegyelettel őrizhesék a gondosan begöngyölt drága talizmánt.

Részemről sokkal nagyobb súlyt helyezek egy bizonyos erkölesi forgácsra, mely a bitófa kellő közepéből van szakítva s mindenkinek talizmánul szolgálhat rettentő tanulságával. Társadalmunk egy fontos fejezete van rá czimül írva s ez képezi sötét belüivel a szomorú előbeszédet ama végzetes tragédiához is, melynek utolsó jelenetét csak a minap láttuk szemeink előtt lefolyni. És feltűnik újra előttem, a meggyilkolt büszke alakja, a mint földre sujtva, még ellentállni is büszkén, vonagló ajka tajtékozva vérzik. Istenem! Brutus tiszta vasa fölszenteli Caesar ledöfött holttetemét, de a kit saját kutyai szagatnak le....!

*

A cseléd! Ime egy egyszerű név, a mely azonban végzetes jelentőséggel teljes. Egy osztály a társadalomban, melyről nem igen szokás könyvet írni, de a mely azért végzi a maga nagy munkáját a családban, az életben s a társaságban. Helyzete olyan, melyben a legtöbbet használhat és a legtöbbet árthat, a körülményekhez képest. A munkás, a szó nemesebb értelmében, visszahúzza tőle durva, cserepes kezét, mert méltóságán alólinak tartja a személyes szabadság e századában egy színvonalra állni azzal, a ki személyes szolgálatot teljesít, de azért titkon megirigyli gondtalan jóllétét, urias kedvteléseit. Övé a palaczk fenekén kiüritetlenül hagyott pezsgő, a mámor hevében szétmorzsolt szivar, melynek illatos füstje ismeretlen ábrándokat sugall tétlen elméjének, s legyen csak egy kissé tetszetős, egyetlen tekintet, melyet úr vagy úrnő lopva rajta feled, elég arra, hogy kalandos képzelgésekre csábítsa megszedített fejét. Nincs ember, ki nagyobb respektussal viseltessék a czim iránt, melyet büszke örökösök érdemök nélkül viselnek, de nincs, a ki jobb szimattal birjon a kétes gavallérság vagy az igény nélküli nyárspolgárság iránt, mely jámbor udvariassággal kopogtat be az ajtón s tartózkodó föllépéssel igyekszik fedezni külsője hiányait. Morális meggyőződésük: nulla. A mennyire görnyed előre egy kilenczgombos keztyűs kéz, borsfa-pálczikája előtt, annyira hajlik hátra ha a magánál kopottabb kabátot lát s ez a két hajlás-szög teljesen kiegészíti egymást erkölsi valójának geometriai czirkulusában.

Ebédre mégy. Még be sem léptél a küszöbön s már egy csoport gyermek Ganyméd rohan meg, felfodrozva, frakkban, fehér nyakkendősen. Egyik a kabátodat emeli le, a másik kalapodat veszi át, a harmadik botodat támasztja a falhoz, de mindegyik fürkésző kíváncsisággal nézdeli, vizsgálja a kelmét, s már az első pillanat után osztályozva vagy egy vagy más kategóriába, a várható borra-

való arányában. «Hm! ösmerem. Nem valami finom vendég. . . .» s kelletlen pofával nyujtják át az étlapot. Aztán sietve szedik el utánad a tányért, mert végre is meglehet, hogy gavallérabb vendég talál jönni s csak a helyet foglalnád el előle. Gyakorlott habitük jellemző kifejezést is találtak erre nézve; azt mondják: *kinéznek*. A szó nagyon igaz és nagyon találó az apró, hallgatag és gyáva chicanok ama rendszeréhez, melyekkel egy boszús cseléd üldözheti vendégét vagy gazdáját egész addig, míg a dolgot megunva, helyedből föl nem kelsz. És ekkor elérkezett a kritikus pillanat. Mint éhes légy-csapat donganak körül, haptákba állva, rakosgatva, vagy a ruhát segítve fel. Markuk és hátuk egyszerre görbül meg, aztán susognak-pusognak, megszámlálják filléreiket, itt egy diadalmas megelégedett mosoly, ott egy gúnyos pillantás s kezdődik az új experimentum az újon érkezén.

De nyiss be véletlenül a hajnali órákban a «Zrinyi», «Petőfi», vagy a «Markotányos-pincze» aajtaján s ki feszeng ott a legelső asztalnál, terézvárosi hébék karjai közt, három forintos pezsgő-palaczkok mellett, mint a «nagyságos» pinczér, tele marokkal szórva a fillérenkint összekoldult borraivalót, csak hogy demonstráljon valaki ellen, ki épen ma asztalánál ült s feszélyezetten fordítsa el fejét attól, ki előtt kalapot kellene emelnie?

Ime a «cseléd» egyik formájában, a mint őket napról-napra láthatjuk. Sehol a világon nem adnak oly magas borraivalókat, mint nálunk és sehol sem oly henye, könnyelmű, uraskodó, léha s a komoly munka iránt érzéketlen osztály a pinczéréké, mint nálunk. Lesz alkalmam lentebb kifejteni, hogy a szolga voltaképen csak olyan, mint az ur, vagy jobban mondva az ur a maga mintájára neveli a szolgát is. A modern elv, mely a nyilvános szolgálatban álló cselédség felfogását áthatja, az, hogy akármilyen legyen a szolgálatban, szolgálaton kívül minden megváltozik; ott ő is olyan, mint más, egyenlő mással, hasonló máshoz, szóval — ur. Mint demokrata aláírom e tételt. De minden komoly társadalmi beszámíthatóság elengedhetlen föltételeként tekintem, nem látszani többnek, mint a mi. Azzal a demokracziával, mely mindig fölfelé kapaszkodik s mely nem természetes hivatása betöltésében keresi jogosult önértetét s emberi méltósága forrását, részemről semmi solidaritást nem vállalok.

Vannak más fajtájú cselédek is. Egy fiatal házaspár dajkát keres. Dajkául örömmel szegődnek el falusi fiatal menyecskék, de egyszersmind hosszas szolgálatban kitanult, a szolgálat minden finesse-eiben járatos cselédek is. Mert kinek van jobb dolga, mint egy étellel, itallal bőven ellátott, a legjobb falatokkal traktált s minden lehető kényelemmel körülvett gyermekgondozó nőnek? A szülők legföltettebb kincsöket bizzák rá s a diszkrétionárius hatalom, mely fölött rendelkezik a család kényeztetett, rettegett tagjává, minden házi és szülői érdekek föltétlen letéteményesévé teszik.

Az ur egész nap dolga után jár, az asszony boltról-boltra szaladgál vagy látogatásokat tesz. Milyen könnyű egy csak némileg is tapasztalt nőnek a lehető legrövidebb idő alatt kitanulni helyzete előnyeit. És bolondnak tartaná magát, ha föl nem használná. Akadnak hozzátartozói közül, a kik rábeszélnek, figyelmeztetik. Mihelyt megmelegedik helyében, nem sok idő telik bele s követelővé lesz. Az ur az rendesen, a kit jobban boszant magatartása s meglehet, egy ingerült pillanatában nem épen coulans módon lép fel ellene. Hanem a nő, az anya egy jelentős pillantása hamar lecsillapítja. «Szent Isten! A gyermek. . . .» Ugy ám, a gyermek. És tudják-e, mi már most mind ennek az eredménye? Egyszerű. Vagy az, hogy

a vérszemre kapott cseléd nem tágit s rendszeres hadjáratot indít saját érdekei mellett gazdái ellen, vagy az, hogy — szörnyű kimondani, de példák bizonyítják, hogy az ártatlan gyermek, a ki semmiről semmit sem tud, a ki semmiben sem hibás, egy önfeledeget gonosz boszú művének válik védetlen eszközévé. És ez is egy fejezet abból a mély és nagyfontosságú társadalmi tanulmányból, a melynek czime: a cseléd!

Bizonyos amfibiális faja is létezik a cselédnek, mely már-már hivatalnoknak tartja magát, de azért cseléd-szokásai vannak. Ilyen a házmester — pardon! házfelügyelő. Cselédje az emeleten lakó háziurnak, ki sokkal kényelmesebb, semhogy rajta kívül valakivel közvetlenül érintkezzen és minden másnak ura és zsarnoka. Rabszolga és rabszolga-kereskedő egy személyben. A grombaság az egyetlen jogczim, mely hivatása betöltésére képesíti. Álmosan tápáskodik fel s nyitja meg a kaput, nem köszön, nem világít, a kapu-pénzt szégyenkezve fogadja el, s nem köszöni meg, s egyáltalában nincs tisztában magával, hogy milyen az a szerep, melyre vállalkozott. Saját erkölcsi halálával keresi kenyerét, de azért keresi. Igazi nagy városi típus, eszményei azonban már nem a korhely Don Juanok, hanem a nyugalmas városatyák és házi-urak mintáira vannak szabva. Ambicziója meleg téli kabátban, nagy vaskos bottal sétálni végig az utcán, urasan kiöltöztetett apróságait kezén vezetve s bizonyos fontossággal szíva négy krajczáros szivarát, mely gondosan sárgított nagy tajtékszipkába van illesztve. Szereti hosszú ezüst-óralánczát mutogatni, vagy ujdonat-uj, fényesre kefélt czipójét recsegtetni s a kiadó szállás után tudakozódókkal per «mi» beszél, nem feledve el azonban esetleg gazdája kárával is érvényesíteni az alkunál saját előnyeit.

*

Azt mondtam, hogy az ur neveli a szolgát s felállítottam a tételt: a milyen az ur, olyan a cseléd. Nálunk az ur rendesen igen ur, következképp a szolga igen szolga. Nem igyekszik senki azon, hogy őt feladatai teljesítésében becsvágyra s önértetre serkentse. Nem szolgálatait fizetik meg, hanem nagyuri szeszélyből dobnak lábaihoz egyet-mást. S pedig semmi sem ronthatja inkább a cseléd erkölcsi érzületét, mint az ajándék. A mit könnyen szerzünk, könnyen megy el. Ajándék soha sem lehet takarékos forrása. Ki a mit elfogad érdemetlenül, ugyanazt követelni fogja másodsor ajánlatlanul is. És ha egyszer a követelés kielégítetlenül marad, ha a könnyű forrás kimerül és a szemet, mely lát s megkíván, nem bírja többé követni a kéz, mely munkál és keres. . . nos akkor?

Ott a felelet a bitón, ott a meggyilkolt fekete vérében, ott a siralomház szomorú sötétjében, s a hurok véres foszlányában, mely kérlelhetlenül tekeredik az áldozat nyaka körül.

Magyarország fölszabadította önként, jószántából jobbágyait; szabadítsa fel a magyar uri-osztály cselédségét is; oly kötelesség ez, melylyel tartozik magának és a nemzetnek. Nagyobb fizetés és kevesebb gavallér-ajándék, több tisztelet és kevesebb bizalmaskodás, több dolog és kevesebb cselédszemélyzet: ezek azok az eszközök, melyek által a cselédosztály erkölcsi emelését elérhetjük. A baj az, hogy cselédeink nagyon is modernnek, gazdáik pedig még nagyon is ázsiaiak, s mindkét résznek sokat kell engednie, hogy helyes egyensúly jöhessen létre. Nem szükség Amerikába mennünk példakért, hol az inas együtt tánczol s bálozik gazdájával, de igen is szükség a művelt nyugatit venni föl mintául, ki soha sem tegezi, sőt

*

megurazza cselédjét, s nem kíván tőle minden oly teendőt meg, mely önérzetét méltán sértheti. Általában oda kell hatni, hogy cselédeink feladataik körét, mint komoly munkát tekintsék, mely nemcsak életüket fentartja, de egyszersmind nemesebb szellemiségüket sem sérti meg. Legyen meg helyök az emberiség és civilizáció nagy munkasorozatában.

Ime, ezek azok a forgácsok, melyeket emlékül elhoztam a három gonosztevő bitójáról, s melyeket lehetetlen minden magyar uri családnak föl nem ajánlanom.

Várnai B. Sándor.

Politikai hírek.

A horvát tartománygyűlésnek újból való összehívása ismét szóba jött. A horvát országos kormány ugyanis jelenleg a költségvetés összeállításával foglalkozik, s a mint e munkálat elkészül, — mi körülbelül a jövő hétre várható, — *Héderváry-Khuen* gr. bán, ki márczius elején ugy is szándékozott Budapestre jönni, a költségvetést magával fogja hozni, hogy azt a magyar kormány elé terjeszsze. Ő felsége a király jóváhagyása után a költségvetés a tartománygyűlés elé fog tárgyalás végett kerülni. A tartománygyűlés újra összehívásának ideje a bánnak Budapesten időzése alkalmával fog végleg megállapíttatni. A tartománygyűlésnek a költségvetésen kívül tárgyát fogja képezni — ha erre a szükség beáll — a hárszabályoknak megváltoztatása, a csendőrségről szóló tjavaslat és a községeknek az adókezelés terhei alól való fölmentésére vonatkozó törvényjavaslat és végül a regnikoláris bizottság megválasztása.

Tokár eleste az egész elmúlt héten élénken foglalkoztatta az angol közvéleményt. Magára a katosztrófára vonatkozólag későbbi jelentések konstatálták, hogy annak nem az élelmi szerek hiánya, hanem az egyiptomi helyőrség egy részének, különösen pedig az egyiptomi tiszteknek lázongása volt az oka.

Gordon tábornok dolgai e fontos esemény mellett csaknem érdektelenek. Érdekes azonban a *Times* levelezője nyomán közölni azt proklamációt, melyet *Gordon* a rabszolgaságra vonatkozólag kibocsátott. Ez az eredeti arabból fordított angol szöveg szerint így hangzik:

«Kiáltvány. — Az összes lakosokhoz. — A ti nyugalmatok a mi reményünk tárgya. És mivel tudom, hogy szomorkodtok a rabszolgaság miatt, mely köztetek fenállott és a kormánynak ennek eltörlésére kibocsátott szigorú rendeletei, valamint azok megbüntetése miatt, a kik velök kereskednek — mindezt jól tudjátok ti.

De ezentul senki sem fog e dolgokba avatkozni, hanem mindenki szabadon vehet szolgálatába embert. Senki sem fog ebben háborítani és azt teheti, a mit akar. Ezért bocsátottuk ki ezt a rendeletet.

Részvétem veletek.

Gordon pasa.»

Szuakimból febr. 27-iki kelettel a következőket jelentik: *Haggard* őrnagy és *Caulfield* hadnagy 530 abisszini katonával *Szuakimtól* hét mértföldnyire nyomultak előre s ez alkalommal sok fölkelőt láttak, kik közül körülbelül ezren tevékenül ültek. A *Szuakimban* levő haderő *Parr* ezredes vezénylete alatt áll. A fölkelők *Szuakim* környékén harciba elegyedtek az angolokkal barátságban élő törzsekkel, melyek az angol csapatokat vágómarhákkal látták el. Ez utóbbiak azt állítják, hogy ők maradtak győztesek s a fölkelőktől negyven tevét és hetven juh

zsákmányoltak. A *Tokár* felé való indulást elhalasztották, mert élelmi és lőszerrel tovaszállítása iránt még nem tettek meg az intézkedéseket.

Merv birtokbavétele az oroszok részéről nem kevésbé nyugtalanítja az angolokat. Az angol alsóházban a múlt pénteken a válaszfelirati vita folyamán *Stanhope* lord fölhívta e fontos eseményre a ház figyelmét, megjegyezvén, hogy *Merv* bekebelezése legkevésbé sem alkalmas arra, hogy Angolország és Oroszország egymáshoz való viszonya kedvezőbbé váljék. *Dilke* kijelenté, hogy az Oroszország és Perzsia közt állítólag létrejött titkos szerződésről nem adhat fölvilágosítást, a kormány azonban azt hiszi, itt az ideje, hogy az orosz perzsa határrendezésre vonatkozólag váltott jegyzékeket a ház elé terjeszsze. Azt hiszi, hogy *Ejub* khán nem hagyta el Perzsiát. A jegyzékek különben *Ejub* khán lépéseiről világos képet fognak nyújtani. A mi Oroszország működését *Mervben* illeti, erre vonatkozólag a kormány jelenleg nem nyilváníthatja nézeteit, mert azok iránt először *Pétervárott* kell előterjesztést tennie. E tekintetben az a körülmény is támogatja a kormányt, hogy a kormány és az ellenzék közt az iránt, hogy Angliát e téren mily elv vezesse, nézetkülönbség nem létezik. A kormány ragaszkodik az afghanisztáni emir által adott biztosításokhoz, a melyek újabban ismét igen világosan ismételtettek. Az *Afghanisztán* határainak meghatározására vonatkozó lépések körül az a veszély merült fel, hogy valakinek olyan terület adathatik, mely fölött a kormánynak nincs joga rendelkezni. Lépések történtek tehát az irányban, hogy *Afghanisztán* határai, a hol azok kétségesek, pontosan határozottassanak meg. Szemben az emir által nyújtott biztosításokkal, Angolország az *Afghanisztánban* történt események iránt közönyösséggel nem viseltethetik; a kormánynak mindig az volt a politikája, hogy *Afghanisztán*, mint Angolország elővédje erős és független legyen. Angolország ezen törekvése sikert aratott. *Afghanisztán* mostani fejedelme szilárdabban ül a trónon, mint bármelyik elődje és barátságos érzélemmel viseltetik Angolország iránt, mit azáltal is bizonyított, hogy a keleten példanélküli őszinteséggel értesíté miedenkori a kormányt az általa követett külügyi politikáról. Angolország *Quetta* kormányzását a lakosság óhajára formálisan átvette, a mi által most *Ineia* észak-nyugati határán az előbbinél kielégítőbb állást foglalhat el. *Beludisztán* lakosságának barátsága Angolországot azon helyzetbe juttatja, hogy a *Bolan*-szoros fölött teljes ellenőrzést gyakorolhat, mely országut különben ez idő szerint teljesen biztos.

Párisban nagy érdeklődéssel vártak tegnap egy harc-téri hírt: hogy tudniillik *Bakninh* ellen megkezdtek a támadást, de a várakozás hiába való volt. *Haifongból* febr. 29. kelettel a következő jelentés érkezett *Párisba*: A *Vörös-folyó* deltájában 4900 embert szállítottak partra. A csapatok hátralevő része még utban van a szállító hajókon. *Haifongból* egy zászlóalj és egy üteg indult el, február 21-én egy nagy pagódát szálltak meg, mely a *Szonghau* és a *Canal des Rapides* összefolyásánál fekszik, hol a csapatok egy kardesapás nélkül sánczolták el magokat. *Kuang-Li* khinai főhadparancsnok *Bakninhbe* érkezett, erősítéseket hozva magával. Két anámi miniszter, kiket a hűei udvar a *Tricou*-féle szerződés végrehajtása végett küldött ki, *Hanoiba* érkezett. Híre jár, hogy *Kong* herceg, az anámi ellentállók vezetője *Bakninhból* elmenekült s *Anamba* igyekszik.

IRODALOM.

Hroswitha.

Erzsébet román királynő költeménye.

Fátyol alatt is forr a vér,
S vadul kering hullámos árja;
Czellám fala keveset bánja,
S nem kérdi, hogy e hév miér'?

Tekintete fagyos, hideg,
S nem birhat e viharral még sem,
Nem enyhitheti küzködésem,
S csak hervadok, csak szenvedek.

Arczom nyugodt, miként e fal,
S oly lassu lábaim menése,
Mint esti árnyak terjedése
Mikor a végsugár kihál.

S az apáczat irigyeli
Sok ismerős a nagyvilágból,
A nyugalomnak forrásából
Kik látják őt meríteni.

Mióta semmi örömem
S jobb napjaim viszont nem látom,
A zárda: kedvesem, barátom,
Az álmvilág: édenem.

Ott a szabadság még enyém,
Tombolhatok zajongva, kéjjel,
Virágosó hull ott, s a széllel
Illat s madárdal száll felém.

Velem zeng az egész liget,
A czella négy fala kitágul,
Nincs vég, határ sem akadályul,
Hogy meggátolja röptemet.

És mily csodás fény...! Halovány
Árnyéka megmarad szemembe;
— Nyomtalanul a végtelenbe
Hogy tűnhetnék ily látomány?

Véremnek enyhet fátyolom
S a zord falak ezért nem adnak...
Lüktetni kell ez áradatnak
S magasra szökni szilajon!

Déri Gyula.

A boldogság.

— Rege. —

Egész Skandináviában nem volt szebb, vitézebb, gazdagabb és derekabb lovag Olafnál. Mint fényes skandináv család ivadéka, egész Norvégiának egy részén uralkodott. Megvolt benne minden erény és minden szerencsés adomány. Kastélyának tornyai felülmúlták a legelőkelőbb uri lakok tornyait, czimere a legrégebb, legbüszkébb, legtiszteltebb, őt magát szerették, félték, becsülték és irigyelték. Semmije sem hiányzott. Még az ifjuságnak drága és megvásárolhatlan koronája is ott ragyogott homlokán. Husz éves volt.

Mért merült hát mélázó szeme mégis a Dofrine örök hóval borított komor csúcsai felé? Mért látszott szüntelenül keresni valamit, a mit nem talált meg maga körül, s a minek hiját sejtelmes ösztönnel érezé?

Hatalmában volt mindaz, a mit tudomány, művészet, ipar előállíthatott, a legszebb lánykák esengve vágytak kezére s ő megvetette őket, nem hallgatott igéző ajkaik csábos ígéreteire. Népek ajánlották fel neki koronáikat, s ő inkább élt elvonulva ódon kastélyában; órákig elnézte a mint a lemenő nap tündérfényre gyújtotta a csillogó jégmezők kopár sruca Vadászott, mert szenvedélyes volt, halászgatott, mert mélabús volt, olvasott, mert óhajtott tudni a dolgok okairól, imádkozott, jót tett és fegyvert forgatott s mindenekfölött el-el ült hosszan, mélázva, ábrándosan, mintha várna, várna, szüntelen várna valakit.

Egy nap, hajnalban, a tengerbe nyuló szirtfokon ült, s mig szemei merengve tapadtak a szürke ködbe, mely a tenger hullámzó felületén gomolygott, egyszerre egy nőalakot lát kibontakozni, mely lágy, csengő hangon szólt feléje.

«Olaf! Olaf! Olaf!»

A vitéz összerezett. Soha sem rettentette meg semmi veszély, de e titokzatos hang megfagyasztotta a vért ereiben.

«Olaf! Olaf!» hangzott újra parancsolóbban. «Te vagy-e hát csakugyan? férfi vagy-e valóban, hogy félsz tőlem?»

«Én vagyok» felelé Olaf sértődve, s nem félek tetőled. De ki vagy te, a ki az éjben rejtőzve ily módon közelítesz hozzám fölzavarni nyugalmamat?

«Szellemed vagyok, kire sorsod van bizva; nem látsz ugyan, de eljöttem, mert hívtál, a nélkül, hogy tudnád. Nem akarlak zavarni, de kötelességem számon kérni méltázó lelki állapotodat.»

«Hogyan? kötelességed?»

«Ugy van. A mai nap az, melyben szabad lett magamat előtted lelepleznem; ott voltam születésednél, s ime, most üt husz éves korodnak utolsó órája. Használd fel a néhány pillanatot, mely még hátra van belőle s rendelkezél velem tetszésed szerint. Ötödik éved óta, midőn szülőid elhaltak, én foglaltam el melletted helyöket. Minden beteljesült, a mit kívántál, örökös szemmel kísértelek s nem lehet reám panaszod. De ime, két év óta nyughatatlannak látlak, s nem akadok rá gyötrelmed nyitjára. Lássuk hát, felelj, mit keres mélázó szemed s borongós elméd a végtelenségben, mely úgy vonz magához.» Olaf némán lecsüggeszté fejét s hallgatott.

«Ismétlem, felelj, létezik-e az, a mi után szivedet epesztő sóvárgás tölti el, vagy csak egy üres agyrem, egy érthetetlen gondolat?»

«Létezik»

«Nos, és mi az?»

«A boldogság!» — sutlogá csüggedten Olaf.

A tündér pár perczig némán nézett maga elé, nyilván azon töprengve, hogy honnan vegye ő ezt a valamit. Ajkai gépiesen mormolák utána: «A boldogság! A boldogság!» Aztán letört egy hajladozó fenyő-ágot. A lehámlott kéreg sebéből gyöngy fakadt, mely addig nőtt és dagadott, míg szétpattant s belőle egyszerre egy kis gnóm termett elő, ki mély meghajlással üdvözlé a tündért, mire ez megszólította:

«Nem tudod, otthon vannak-e barátnőim a Bánat völgyből?»

«De igen urnóm.»

«Jól van. Köszönöm.»

A kis gnóm eltűnt s ekkor a felhők, melyek testét boríták egyszerre szétfoslottak, s Olaf káprázva győződött meg szépségéről. Tiszta fehérbe volt öltözve, ruháján drágakövek ragyogtak a szivárvány minden színében, lassan, királynői tartással haladt, léptei nyomán mindenütt zsenge ibolyák feseltek s a fák köszöntve bólintgatták üstökeiket.

«A boldogságot keresed,» szólalt meg végre, kis kezét Olaf vállaira nyugtatva; «tudod-e hogy a tökéletes boldogság, úgy, a mint te értelmezted, csak az Istennek lényege és természete, s hogy Isten nem osztja magát többfelé?»

«Tudom és épen ez az átok, melynek sulya alatt görnyedek.»

«Azonban, tevé hozzá, anyai gyöngédséggel simitva meg a lovag fűrtjeit, ne essél kétségbe, még nincs minden elveszve. Bizonyára ismerni fogod a Bánat völgyét, ott a sziklák mögött, jőjj oda úgy éjfélnél; az első sziklafaltól számítva a tizenharmadikig, csak mindig egyenesen tarts, ott állj meg és nevedet háromszor kiáltsd, még pedig érthetőleg, mert azok, a kik várni fognak, kissé vének és süketek. Majd meg fognak vendégelni, s kezdedbe adják a módot, melyen vágyadat elérheted. Mikor egyen kívül a többi mind ki lesz merülve a lakmározásban, akkor viszont fogsz látni engemet.»

Csábitóan, mosolyogva szólt, aztán gyöngéden homlokra csókolá s még egy búcsutekintetet vetve rá, eltűnt a tiszta aetherben.

*

A Bánat völgye nem messze feküdt Olaf kastélyától, a vár legaljában. Kisértetek, bolygótüzek lakták, s tüskés bokor vezetett odáig. Iszapos mocsárok fekete medrében gyíkok és szalamandrák tanyáztak, a holdfény szeszélyesen tánczoltatta halvány világát a sűrűség sötét árnyékain, s szarkaláb és kigyófü nehéz illata tölté be a párázatos, nedves levegőt. A sikság egyik szögletében nagy, fehérkő kőrákás hevert, melyről senki sem tudta honnan származik, s melyhez napnyugta után senki sem mert közeledni.

Ide irányozta Olaf lépteit, a mint a csillagok járása éjfélt mutatott. Fennhangon számítottatta a maga mögött hagyott szikla ormokat; tizenegy... tizenkettő... tizenhárom... s a kietlen kopár falak rémesen zúgták vissza csengő ércz-szavát. Itt-ott megzörrent valami, meleg fuvallom legyintette arcát, mintha dohos kriptamélyről jött volna, kigyók sziszegtek körülötte s a fű visszafojtotta suhanó lépteit.

Már azt hitte, hogy megtalálta a mit keresett. A tizenharmadik sziklához érve, erős hangon ismétlé három ízben: «Olaf! Olaf! Olaf!» Alig ejtette ki harmadszor e szót, ime, a sziklahasadék megnyilott s a kis gnóm tünt belőle elő. Földig hajolt előtte s maga után inté. Olaf követte.

leszállt a márvány lépcsőkön, melyek a föld alá vezettek s egy roppant termet látott maga előtt, melynek gyémánt-plafondját egyetlen darabból metszett óriási drágakő-oszlopok tartották. Csak egy is e hasonlíthatlan topáz, smaragd, rubin, szafir, opál és türkisz oszlopokból az egész világot gazdaggá tehetné volna.

A gnóm parancsára rögtön két inas jelent meg, kik aranyháromlós selyem szőnyeget hurczoltak elő s azt a földön elterítették. Olafnak szüksége volt a pihenésre, mert a látottak elkábitották, azért nem sokáig habozott, hanem végig feküdt rajta s elszenderült. Maga sem tudta meddig aludt. Fölébredve, gazdagon terített asztalt látott maga előtt, mely körül, bagolyszemeikkel rámeredve, öt vén boszorka ült, közel s köröskörül száz meg száz apró gnóm ugrált, szaladt és játszadozott össze-vissza, roppant denevérekkel és patkányokkal. Mindez megszédítette, fölkel s így szólott:

«Itt vagyok tehát, tudjátok mi kívánságom van. Adjátok meg nekem.»

«Lám, lám, mily türelmetlen,» viszonzák azok gunyos nevetéssel. «Várj csak, még nagy utat kell megtenned. Egyél előbb, s aztán majd beszélgetünk.»

Olaf legyőzhetlen ellenszenvvel közeledett feléjük, de a mint melléjük ült, egyszerre baglyok, gnómok, boszorkányok mind fiatal, bájos nőkké változtak át, virágfüzerekkel, drága gyöngyökkel és csipkével fölékitve. Az egyik illatos bort nyujtott feléje kristály-kehelyben, mások gyümölcsös telt kosárral bókoltak feléje kecsesen, ismét mások lanton és cziterán játszottak, tánczoltak, daloltak vagy érzéki, élvre hívó állásokba tették magokat. A rut boszorkányoknak semmi nyoma. Intettek Olafnak, hogy foglaljon helyet s mindnyájan vele együtt a dús asztal köré telepedtek.

A vacsora sokáig tartott s a természetfeletti étkek legfinomabbjaiból volt összeállítva. A lakoma végén a legidősebb tündér Olaf ölébe ült s szerelmesen fülébe sugá: «Én Ázsia tündére vagyok s neked legengedelmesebb rabszolganőd. Tudom, hogy a boldogságod keresed. Jer és én meg fogom mutatni neked.»

E pillanatban egy kolibrik által vont pompás kocsitűnt föl. Olaf és a tündér belevetették magokat puha párnái közé s a képzelet gyorsaságával repültek erdőkön, hegyen és tengereken át, keresztül Svédországon, Oroszországon, egész addig, míg az emberiség bölcsőhelyén, Ázsiában találták magokat.

Olafnak, ki eddig csak tülevelű fákhöz, iramszarvasokhoz, orgonavirágokhoz volt szokva, új volt e látvány. Bizonyos kíváncsisággal mászta meg a Csamalár kilencz hegyét, melynek csúcsa a Hymalaya legbüszkébb ormait is fölülmulja magasságában. Látta a Licornust, melyről Aristoteles, és más ókori írók értekeztek a nélkül, hogy valaha látták volna. Megbámulta szarvas fejét, elefánt lábait, ló-testét és a hosszú fekete szarvat, melyet homlokán hord. Látta Babilont és Ninivét, s a tündér, ki kísérője volt, elmesélte, mint népesítette be az egész földet ez a csodás Ázsia.

Egyszer az északi indusok, majd az afgánok életmódjában vett részt. Megismerte a persák, bokharaiak, georgiaiak, örmények, cserkeszek, arabok, törökök, tatárok, kirgizek, mandsuk és özbegek élveit. A zsidók, az izlám, a buddha, a bráhma, a samanizmus és szabeizmus vallásait. Ladikázott a Baikál, a Palkasz, a Draisang taván. Behajózta a Tigrist, az Eufrátot, a Sindet, a Gangest, a Bramaputrát, az Iravaddit, az Amurt és a Kurt. Tapodta a kirgizek pusztáit, az Iszkhin, Baraba, Gobi stb. sivatagait! Drágakövekben arányban, ezüst-

A tavasz.

ben, theabokrokban, gyapjufákban, kávé- és indigó növényekben, czukornádban és mindenféle csodás terményekben bőven volt része. Megtanulta a vend, a szanszkrit, a khinai, a mandsu nyelv titkát. Lábát nyaldosta a tigris, a párducz, az elefánt és Ázsia minden fantasztikus lénye. Semmi sem ragadta meg. Egykedvűen tért haza.

Ugyanoly előzékenységgel fogadták tündérei, mint első ízben, de Olaf nem birt megnyugodni. Folytatni akarta a boldogság utáni kutatásait, senkisémet beszélhette le erről, s újra utnak indult. Ez alkalommal Oczeánia kísérte. Meglátogatta vele Sumatrát, Jávat, Sumbatát, Timort, Celebest. Egész Ausztráliát és az északi Polynéziát. Elvonult szemei előtt a Mulgrave félszigete gyümölcseivel, gonosz benlakóival, fényes halaival, csodás plántáival, puhányaival, koráll-erdőivel és tüzhányóival. Mindhiába, Olaf nem találta meg, a mit keresett. Újra visszatért, újra utnak indult s ez alkalommal már Afrika került sorra. És ime ott bolyong, Berberiában, a Nilus vidékén, kelet-Afrikában. Vadászik oroszlánokra, párduczra, elefántra, krokodilra, mindenféle kigyókra, zsiráfokra, zergékre és antilopéokra. Látja a levegőt telve myriád rovarral; felülmulja a Livingstone-okat, Stanley-ket, Burghardt-okat és Cameron-okat, elhatol oda, a hol ember még sohasem járt az örökké kutatott, a megközelíthetlennel tartott közép-Afrika bensejébe. A miket ott tapasztal, felülhaladja az emberi képzelmet és Olaf még sem boldog, negyedszer is visszatér a Bánat völgyébe.

Most Európa tündér veszi körül csábjaival; ez tán a legveszedelmesebb mindannyi közt. Elvezeti a negyedik, legkisebb, de leggazdagabb földrészre. Szent-Pétervárról Rómába, Rómából Londonba, Bécsbe, Berlinbe, Velenczébe és Párisba. Gyakran már-már azt hitte, hogy a czél el van érve és mindannyiszor újra visszaesett hideg közönyébe. Mikor ötödször visszatért, a tündérek karát kimért ünnepélyességgel látta az asztal körül csoportosulni. Vágya még nem nyugodott, hajtotta egyre ki az ismeretlenbe. Hiába figyelmeztette jóakaró tündére: «Vigyázz, Olaf, hatalmunk nemsokára véget ér.» ő ismét és ismét felkészült, Amerikába vette útját.

Ez utolsó utazása alatt, miközben a pampasokon és a praerieken barangolt és az írókézeknél és a karaiboknál kereste a boldogságot, vette észre, hogy egy sötét éjjel egyszerre csak vára kapuja előtt áll.

*

Belépett, szolgálai örömrivalgva fogadták. Mindenfelől felgyújtották a fáklyákat az ősök termeiben. Olaf halálos fáradtságot érzett tagjaiban s elalélva rogyott le góth faragványu, magas támlájú székebe. A fáklyavilág magasan lobogott s oda vetette árnyát a kongó, fehér márvány padozatra. Ott ült összeránczolt homlokkal, kitágult orrlyukkal, merőn nézve maga elé, míg a cselédség néma borzalommal állta körül. S a fáklya vastag, fekete füsttel körüllebegve sustorékolt, szikrákat szórt szerte s a lecesepegő szurok koppanással meredt sűrű, fekete tömeggé a földön.

Most Olaf felrettent álmadozásából. Oda szólította leghivebb apródját Eric-et, s parancsolá, hogy hozzák be királyi serlegét.

Az apród egy mintegy harmincz éves férfi közeledett s féltérdre ereszkedve, átnyújtotta Ericnek a serleget. Gyöngyörű mű volt, egyetlen kristályból faragva arany foglalattal s a legesodálatosabb ragyogásu drágakövekkel, I-só Herold ajándékozta volt Olaf őseinek s több mint kétszáz év óta csak ünnepélyes alkalmakkor került elő tokjából. Volt egy szomorú legendája s ez az volt, hogy

valahányszor egy családtag használat közben kiejli kezéből, az huszonégy óra alatt meghal.

Olaf átvette a serleget apródja kezéből s föl akart állni, hogy felköszöntsön. E pillanatban kisiklott a nehéz tárgy ujjai közül s az asztalra esett. A szolgák megrémülve néztek össze.

«Uram, ez rossz jel; imádkozzunk» szólalt meg a leghidősbik.

E perczen a lovag apródjára nézett s megrémülve lépett hátra.

«Eric! Eric!» kiáltá. «Hol van Eric!» «Itt vagyok uram! Hát nem ismered?» «Nem, szólt izgatottan Olaf» téged nem ismerlek. Te férfi vagy! Eric gyermek volt; te barna vagy, Eric szőke volt. Eric! Hol van Eric! Hisz tegnap még itt volt.

«Tegnap? Rég ideje már annak uram. Elmeneteled óta huszszor láttam a havat leesni s a licheut kizöldülni.»

«Eszedet vesztéd?» ordítá Olaf, bősziült tekintetet vetve apródjára.

«Hát nem ismered meg uram, leghűbb szolgádat? Nézz ide!» Eric gyorsan feltárta mellét, s megmutatta a sebet, melyet husz év előtt kapott szolgálatában.

Olaf elmélázva tekintett a sebre s szemei megteltek könnyekkel: «Igen igen, a medve szörnyű volt...ketten voltunk csak s fegyverünk egy tör...én sujtani akartam...elvesztém öntudatomat. Mikor eszemhez tértem, Eric feküdt lábainál vértől borítottan, néhány lépésre tőle a medve, oldalába mártott törrel.»

«Te vagy, folytatá; igen, te vagy!» S karjaiba zárta meghatottan a hű cselédet azután újra kérdezni kezdett.

«És Naddod? Beszélj! Hol van ő?» «Meghalt!» hangzott a felelet.

«Meghalt? és Svenon, Keresztély, Valdemár, Kristóf, és Björn?»

«Meghaltak.»

«Nagy ég! de hát én élek-e csakugyan? Nem. Ne hitegessetek Rajta! Vezessétek őket elő! Ki az, ki parancsotnak ellen mer szegülni? Egy se mozdul! Börtönbe veletek! Oh Eric! Eric!»

És mint egy örült járt s toporzékolt fel s alá a hideg kongó csarnokban. A szolgák remegve húzódtak hátra, eszeveszett rohama elől. Majd folyósóról folyósóra ödöngött s lázas homlokát a hideg falhoz szorítá, mely fagyos cseppeket izzadt ki nagy faragott kövein. A hó sűrű pelyhekben hult alá s fehér üstököt ragasztott a fák száraz ágaira, melyeket a szél meg-megrázott, meg fölkapott s ezüst porrá kavarva, ragadott tovább süvítő szárnyain; szürke köd ült a tájra. Olaf semmire sem figyelt, egyedül fönt bolygott a szomorú vidéken, egy öntudatlan sejtelem vitte mind tovább azon hely felé, hol husz évvel előbb a tündért pillantotta meg. Százados fák ledőlt törzsei álltak útját, mély örvény fenekén meg-megcsillant a hegyi partak s a fellegeken áttörő napsugár felragyogtatta tiszta tükrét. Olaf lehajolt s borzadva hátrált. Ránczos vén arczot s fehér fürtöket látott visszatükröződni fényes felületéről. Most már mindent megértett, Svenon, Naddod és a többiek halálát, Eric megváltozását, a szolgák különös magaviseletét és a maga húsz évi távollétét.

«Nem találtam a boldogságot», sóhajtá csüggedetten. «De meg kell lennem, — tevé hozzá ujult elhatározással.» Emlékezem: «husz év múlva viszont fogsz látni» ezt mondá nekem. Nos, Dofrinak tündére, én megjelentem. Meg tartod-e te is ígéretedet?

«Ha kívánod.» — Válaszolt egy remegő hang.

Alig hangzott el a szó, a Dofrinak csúcsai megvilágosodtak, villám csapott le legmagasabb csúcsra s Olaf

kővé meredten esukta le a szemeit. Oldala mellett ott állott a tündér zilált hajjal, villámló koronával fején s fájdalmasan szegzé rá szemeit.

«Nagyon megöregedtél» — szóla.

«Szenvedtem, szenvedek és nem akarok többé szenvedni. Akarom a boldogságot.»

«A bánatvölgy tündérei nem egyszer ajánlották már fel neked»

«Visszautasítottam, mert nem volt igazi boldogság.»

«Az a zavartalan boldogság, a melyet te képzelsz, nem létezik, mondtam már husz év előtt.»

«Oh tündér, ne titkold el előttem. Nem tudom ugyan, miben áll a boldogság, de azt tudom, hogy te képes vagy engem abban részesíteni, s hogy nekem jogom van azt tőled követelni. Követelem tehát!»

«Könyörülj magadon, könyörülj!» kiáltott fel a tündér s letérdelt, s átfogá Olaf térdeit.

De hiába volt minden esdeklés. Olaf megingathatlan maradt. A tündér kétségbeesett arczczal kelt föl s kezével kelet felé intett.

Az égbolt ereszkedni látszott. Tömött felhő gomolygott mind összébb-összébb. Határozatlan körvonalai azonban lassankint alakot öltöttek s egy óriás, átlátszó váz képét mutatták.

«Eredj!» szólt lemondóan a tündér! Olaf még egy tekintetet vetett rá, s aztán a váz kitárt karjai közé vetette magát, melyek csikorogva zárultak mögötte össze.

Egy pillanat, s egész lénye köddé foszlott.

A tündér bánatos arczczal nézte, mint tűnik el Olaf s mint nyeli el teste legutolsó atomját is a semmiség. Mikor az enyészet bevégezte szomorú munkáját, sóhajtva rebege.

«Az igazi boldogság csak a halál»

És eltűnt.

A t a v a s z.

Képünkhöz.

A ki e mosolygó angyalfőre néz, szívében tavasz támad, bárha hózivatar csapdossa is az ablakát. Az a derült sugár szemeiben nem a nap fényéből való-e? Gödrös arczoeskája maga az élet, pajkos ajkainak szinte halljuk csengő szavait, mintha patak csörgedezne, harangvirágok csilingelnének. S az a bokor virág kis kötényében! Mily féltve szoritja magához, mintha tengerkincs volna az. Boldog tavaszkor a életnek, mikor a szív meglegszik ennyivel — mi kár, hogy olyan rövid és mulandó vagy! — Kárpotolja-e az embert ezért a boldogságért később a nyár virulása s az ősz méla romantikája? Kérdezzétek meg az embereket és sóhajtva fognak válaszolni: — A boldogság az ártatlanokké, az ártatlanság az élet tavaszkor!

S P O R T.

A madarak vándorlása.

Lakatos Károlytól.

Mikor a mező elhagyatva, csupaszon áll már, mint oly ember, kinek az élet utolsó reményét is letarolta; mikor az elsárgult kopár téren csak itt-ott tűnik fel egy-egy levéltelen virágú kikirics, mint az elhalt viruló élet följáró kísértete; mikor a fák levelei elvörösödnek és az

erdő estenként a nap lemenő fényében aszkóros pirtól kigyúlad, s a mező felett ezüst őszi szálak lengenek: akkor a madarak — ifjak és vének — nagy csapatokba verődnek össze. És mintha a tömegben való röpülést gyakorolnák, időközönként hirtelenül szárnyra kapnak, de néhány kanyarodás után ismét egy pontra gyülekeznek. S egy szebb őszi reggelen csak arra óbredünk, hogy kihalttá lett az erdő, mező és mocsár, üres a táj, mert a vidék megelevenítői, életköleszői: a madarak, elhagytak bennünket, eltávoztak «szebb hazába vigadozni» (?) de hogy a természet nyillával, az engesztelő napsugárral, midőn ismét felmosolyog az *élet napja*: a tavasz, ismét visszatérjenek a vetés bársonyára, az erdő és berek zöldülő lombjai közé, a viruló rét tarka szőnyegére, s a virágokkal hintett vizekhez, a suttogó nádasok lombsátrai alá. Igen, visszatérnek, örömmel, a megifjodó természet ölébe! Szépen mondja a dal:

Őszszel száll a fecske madár keletre,»

De tavasszal vissza száll a fészki-re.»

Hanem már most az a kérdés ötlük fel: *miért két hát a madár arra a hosszú útra? micsoda hatalom az, mely a madarat arra ösztönzi vagy készteti, hogy szálljon messze-messze, ki, a végnélküli végtelenbe? . . .* Ámde erre nehéz a felelet. Valójában rejtély az előttünk. Gólya-madár ha visszatér, el nem kelepeli; fecske-madár ha visszaszáll, ki nem csicsergi. Gólya a háztetőn vagy a magacsonka fáján, fecske meg az eresz alatt, ha megtalálta fészket, van is egyéb gondjuk . . . Pedig beh' szeretnők megkérdezni: Ha ők azt megértenék, akkor meg sem is állhatnák, hogy el ne mondják! De hát persze hiába kérdeznők a gólyát meg a fecskét, nem értik azt meg. Pedig ha tudnának a mi nyelvünkön, mennyi hiába való irkafirkának, szórszálhasogató értekezésnek, pro és kontra nézetnyilvánításnak vetnék végét, mely a madarak vonulása tárgyában máris egész kis irodalmat képez. De hát hiába, a madár nem beszédes állat, az nem mond semmit; okoskodásokkal pedig az ilyest megfejteni nem lehet. Tapasztalás itt az irányadó, mint minden hasonló kérdésnél. Egyébiránt noha a madarak vándorlásának viszonyairól nem sokat tudunk is ugyan, de mégis többet, mint első pillanatra gondolnánk. Éveken át volt ez a természetbuvárok figyelmének tárgya; s ha az évek hosszú során tett megfigyeléseket és feljegyzéseket, szóval az egész világról összegyűjtött adathalmazt, mely különben a föld kerékiségéhez képest csekélység, egybevetjük, a vándorlásról általában mégis helyes és egységes képet alkothatunk.

Különben a mi a vonulás jelenségének magyarázatát illeti, e felől az ornithologok még ma is eltérő nézetben vannak. Legujabban *Herman Ottó* kiváló szaktudósunk a következő magyarázatát adja a dolognak: a vonulás jelenségénél nem a vonulás maga képezi a fő-támasztékot: a jelenség sarkpontja — szerinte — voltaképpen a fészkelés, mert ez a táplálkozás mellett a madárellet legfőbb mozzanata, függvén tőle a faj fentartása s az épen ezért fokozódó táplálkozási igény által való hatás a természet egyéb jelenségeire. Más szavakkal kifejezve: a táplálkozás az, a mi a madarat adott időben fészke tájáról elszólítja; és a fészkelés, vagyis faja fentartása, szövetkezve a fokozottabb táplálkozással az, a mi visszahozza.*

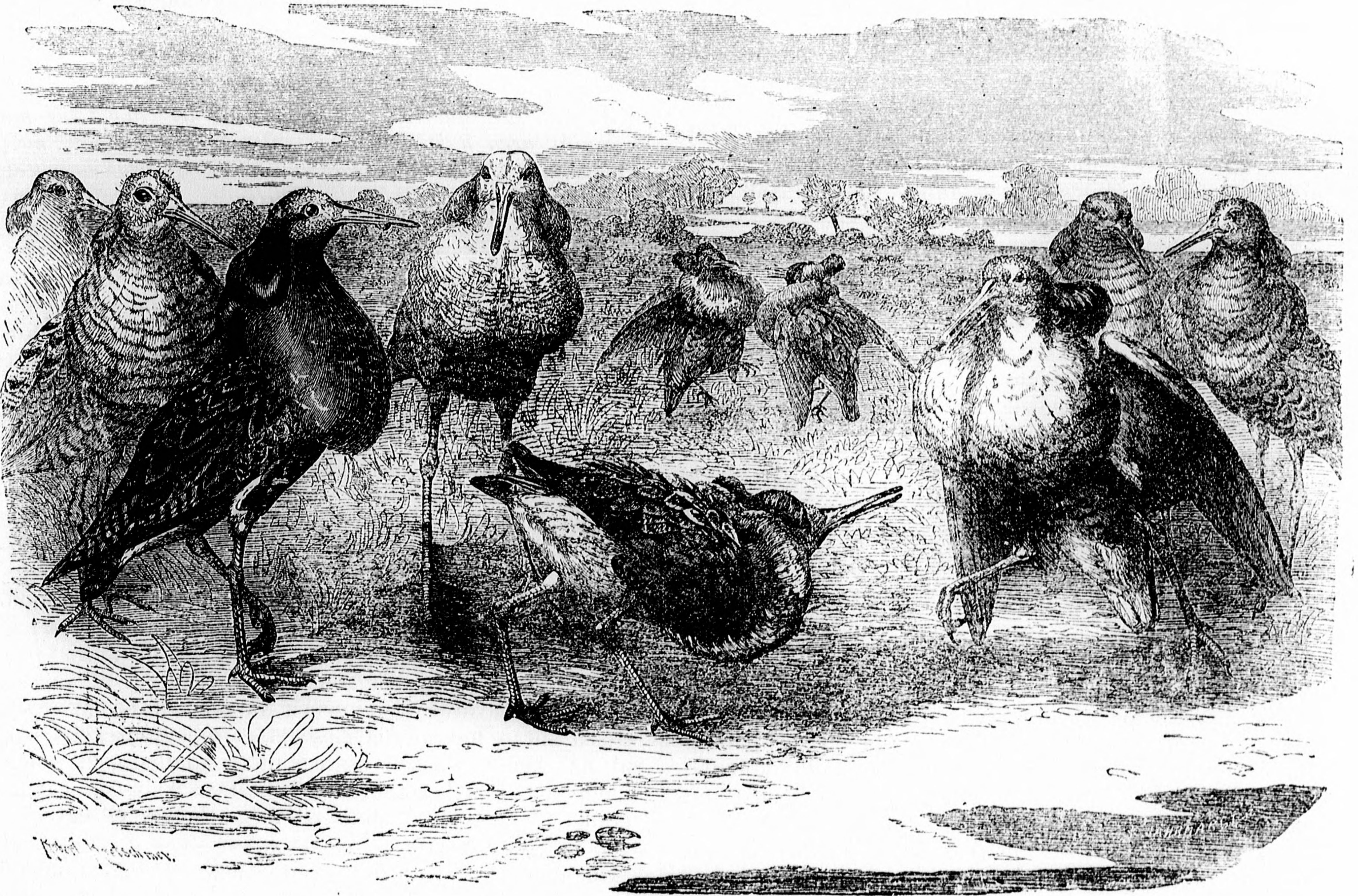
Én a *főkérdésre nézve* (értve az elköltözést) egészen más véleményben vagyok és teljesen osztozom korán elhunyt jelesünk: *Lázár Kálmán* (gróf) ornitholognak már korábban kifejtett ama nézetében, miszerint *a költözés ősz-*

* «A nagy út», pag. 31.

szefüggésben áll a légmérsék változásaival, a mennyiben indító okai főleg az u. n. kosmikus hatányokban gyökereznek.

És valóban, az igazi vándormadaraknál nem képezheti elköltözésüknek okát egyéb, mint részint a szervezetük és szaporítási feladatuknak meg nem felelő hőmérsékleti változás bekövetkezése és állandóan megmaradása, részint pedig szintén a hőmérséklet fokozódása vagy alászállása miatti előérzetük, az állandóan bekövetkező táphiány iránt. Tudjuk ugyanis, hogy a madár belső szervezete akként van alkotva, hogy a lég át meg átjárja azt; behat az a csontokba, a kötőszövetbe sőt az evezőtollak csőszerű száraiba is. E szerint tehát világos, hogy a külbefolyások, a légtüneti vagyis kosmi-

lönbözősége a madár földrajzi elterjedésére befolyással bír, önkényt foly, hogy a légmérsék változásainak a költözésre döntőleg kell hatni. E szerint tehát a madarak vándorlását csupán a táplálék hiány iránti előérzet kifolyásának, ellenállhatlan kóborlási vágyának, vagy éppen vak ösztönnek nem tarthatjuk; fő indító oka ennek csak is az időváltozás lehet; a madártest akként levén alkotva, hogy minden légváltozás már *keletkezéskor*, hatást gyakorol rá. Ugyanis ki a meteorológiában nem járattan, tudhatja, hogy a természet lassan teszi előkészületeit a bekövetkező változásra, az évszakcsereire; lassan vált át egyikből a másikba. Így ősz felé — vagyis inkább nyár végén, mikor még szép, meleg napok járnak, jóval a kedvezőtlen időt megelőzőleg már a légtüneti változások tör-

Vi-kakasok.

kus hatányok, minők: a hég, világosság és villamosság, általában minden madarra hatást gyakorolnak, természetesen annál fokozottabb mérvben, minél inkább ki van fejlődve egy madárnál a légáthatási minőség, mivel az ilyen érzékenyebb a külbefolyások iránt; ezen kívül tollaik minőségénél fogva a *nedvesség* is oly tényező, mely szintén befolyással van rájuk nézve, levén ugyanis a madártollak szarvállományu testek, melyek a nedvesség behatása folytán földuzzadva, a finom véredényekre hatást gyakorolnak, mert ugyanis a tollban előidézett duzzadás feszülésbe hozván a finom véredényeket, ez által a vérkeringésben változást idéz elő; mi az ingerlékeny madaraknál kellemetlen érzést okoz. Innen világos lesz előttünk a költözés egyik valószínű oka is, mely a légmérsék változásaira vihető vissza; mert ha a légmérsék kü-

ténekk; a hőmérsék alább száll s a vizgözök mennyisége tetemesen növekszik. Noha e változások aránylag még igen csekély mérvűek, általunk alig vagy éppen nem is észrevehetők, mindamellett a finomabb érzékű madarakra *már* befolyást gyakorolnak (tehát sokkal korábban, mint azt azok iránt kevésbé fogékony állat észrevenné). Innen van az, hogy némely madárfaj oly korán elhagy bennünket (például a *Cypleus*), noha élelemben nem szenved hiányt; hanem azért mégis elmegy. Igen, mert a légtüneti jelentkező csekély változást már észreveszi, a mennyiben kellemetlen behatást gyakorol rá, sőt megsemmisítőleg hat, és kényszeríti a ránézve oly veszélyes vándorlásra. Midőn a költözés ideje elérkezik, a fogságban levő madaraknál is hatalmasan nyilvánul a költözés szükségének érzete, ezekben is felkél a költözés vágya,

repkednek, nyughatatlankodnak a kalitkában és véresre verik magukat a sodronyokon, mivel ezek is megérzik a légmérsék változását, mert hisz a külső lég behatása elől egy lakást sem lehet elzárni. — Egyébiránt a légmérsék hatása a madarakra nézve, illetőleg a légmérsék változásáról előérzete a madaraknak, művelt ember előtt nem ismeretlen valami; a vadászok meg épen régtől fogva tudomással bírnak felőle, azért is alig van jobb meteorológ, időjós, mint a tapasztalt vadász, mely egyedül a madarakra illetőleg azoknak magukviseletére támaszkodva, többször, mint nem egész bizonyossággal megjövendöli a bekövetkező mindennemű időváltozást.

Azon külső befolyások közül, melyek a madarakra leginkább hatással vannak, tapasztalás szerint legszembe-tünőbb a *villamosság* hatása; mi igen természetes, mivel a madártest rendkívüli érzékenységénél fogva, valóságos villamfolyam-vezető.

A nagy kiterjedésű vidékeken átvonuló viharok alkalmával a nagy, délnyugotti passzátszél éjszaknyugotira való hirtelen átváltozása tapasztalható, minek következtében a levegőben kisebb mérvben jóval a vihar megérkezte előtt működik a villamosság, mi az az iránt fogékony testekre kell, hogy hatását már akkor gyakorolja, tehát még mielőtt a légmérsék annyira változnék, hogy mi, kik az iránt kevésbé fogékonyak vagyunk, azt éreznők, sőt még mielőtt a külső látható jelek az égi háboru bekövetkezését előttünk valószínűvé tennék. Ilyenkor egy vagy más madárfaj egyedei szokatlan magaviseletet tanúsítanak, egész lényükön nagymérvű nyugtalanság, izgatottság vesz erőt, helyüket nem találva föl-alá repdesnek, szóval egész lényük, modoruk és magaviseletük ellenkezője, megfordított képe lesz az eddiginek és tökéletesen megváltozva tűnnek fel a figyelmes szemlélő előtt. Ilyenkor némely madárfaj egyedei össze is szoktak csoportosulni, sőt gyakran más vidékre vonulnak, honnan csak jóval később, midőn *tiszta lesz a levegő*, a vihar teljes elvonultával térnek vissza előbbi lakhelyökre, csapatostól. Másként van akkor, ha helyhez kötött kisebb, jelentéktelenebb, de hirtelen mintegy váratlanul jelentkező vihar van kitérőben, akkor nem távoznak el tartózkodási helyükről, hanem oly búvhelyet keresnek, mely kellő védelmet nyújt az elemek csatája ellen. Különben a hirtelen jelentkező viharok alkalmával a menekülésre idejük sincs, különösen ha távolabb eső tájakról volna szó, mivel ilyenkor a villamosság működése fokozatosan bár, de oly gyorsan emelkedik, hogy kezdete és a vihar, a dörgő égi-háboru kitörése között igen rövid időköz van. Egyébiránt az égi-háboru nem igen nagyon messze terjedők és rendszerint rövid időtartamuak lévén, ekként a madár könnyen kitérhet előlük.

Tudjuk, hogy a légmérsék változására még a kisebb mérvű szelek is befolyást gyakorolnak, sőt a legkisebb mérvű szél is elegendő a légmérsék-mérőn változás előidézésére a nélkül, hogy mi a légmérsék megváltozásának legkisebb nyomát észrevennők. Ugyanis a déli szél nedvet hajt, de nem találkozáván vele szembemenő légvonattal, az általa hajtott gőzök nem sűrűsödnek meg. — A madarak az ilyen kisebb változások alkalmával nyugtalanokká lesznek, mert — mint fentebb kimutattuk — azonnal megérzik a légmérsék legesekélyebb változását is. Ha pedig a villamosság nagyobb mérvben lépve fel mind uralgóbbá lesz a léghen, akkor fokozódik izgatottságuk, lázas állapotba esnek. Ha e szelek által előidézett légnyomáshoz még más tényezők is oly nagy mérvben hozzájárulnak, hogy a légmérsék gyökeres átalakuláson menve keresztül, a leghosszabb tartamu időre elhűvö-

södik, ez a jelenség a madarakra felette nagy hatással van és maga után szokta vonni azoknak rendkívüli időben való költözködését, arra rákényszeríti őket rendes tartózkodási helyüknek szokatlan időben, idő előtti odahagyására. Azonban az ilyen esetek felette ritkák s nem sok adat van róluk följegyezve az ornithologiai irodalomban. Általában a madarak rendes vándorlási idejüket megszokták tartani, mi összefüggésben áll a légmérséknek évszakonkinti rendszeres változásával. Igen természetes, hogy a kisebb mérvű légmérsék-változások, azaz az ezek által előidézett kellemetlen érzés nincs oly nagy hatással a madarra nézve, hogy az türhetetlenné válva, tartózkodási helyének odahagyására készletné. Mindamellett a vonulás rendje az időjárással összefüggésben némi változásoknak van alávetve. Ha az őszi meleg, a vándormadarak lassankint kisebb-nagyobb csapatokban távozva, majdnem észrevétlenül tűnnek el és ellenkezőleg, ha hűvös őszi és kemény tél várható, akkor nagy seregekben egyesülve korán mennek vészterhes újokra.

A madarak lakóhelye elhagyásának tulajdonképpen *három módját* szoktuk megkülönböztetni: ez a *költözés*, *vándorlás* és *kóborlás*. Más szavakkal kifejezve: a madarak költözéseiket tekintve, háromfélék, u. m. *igazi vándorok* vagyis költözők, *huzók* vagyis vándorok és *kóborok*.

A *kóborok* utazásainak különféle okai vannak, s nincsenek időhöz kötve. Általában a kóborlás szabálytalan valami; néha talán csak egy gondolat képezi indító okát; általában esetlegtől látszik függni, gyakran azonban táplálék hiányából is ered, de legvalószínűbb, hogy főleg veleszületett barangolási vágy az, a mi erre ösztönzi a madarat, épen ezért utja irányvonalát, kiterjedését kijelteni nem lehet.

Brehm mondja, hogy azon him-madarak, melyeknek első kísérletük a feleségszerzésben hajótörést szenvedett (tudvalevőleg a madarak között általában sokkal több a him, mint a nő), nyakukba veszik a világot és kóborolnak egyik ligetből a másikba, bekopogtatnak ide is, oda is, próbálgatják a szerencsét több helyütt.

A fiatal példányok, melyek a házasságra még nem gondolhatnak, minden terv és cél nélkül kóborolnak egyik vidékről a másikra; ezek teste még nincs megedzve a küzdelemre; pedig mielőtt a nőért versenytársaikkal sikra szállanának, erre okvetetlenül szükségük van. Azonkívül sok madár van, mely a házasság első kellékét, a *nászruhát*, csak 5—6 évében bírja. Ez alatt az idő alatt tehát elmegy, messze földeket bejár, ismereteket, tapasztalokat szerez létének biztosítására.

Főntebb említém, hogy a kóborlásra az eledel hiánya is szolgál okul; ehhez még hozzá tehetjük, hogy az *eledel bősége* is. Így például *Brehm* említi könyvében, hogy Brazília őserdeiben a gyümölcs érésekor bizonyos madarak nagy csoportokban jelennek meg és ha egy helyen a gyümölcsöt leették, ismét más tájakra vonulnak. A madarak eme megjelenésének idejét *madárévszaknak* is nevezik az ottani lakosok. Ehez némileg hasonlító jelenség nálunk szőlőérésekor a *seregélyjárás*, meg a *Pastor roseus* (rózsaszínű seregély)-nek tömeges megjelenése saskajárásos években.

Azt, hogy némely állandónak ismert madárfaj, teszem például a fogoly (*Perdix cinerea*), néha minden látszólagos ok nélkül elhagyja egy *bizonyos időben* addigi rendes tartózkodási helyét és egyik vidékről a másikra kóborol (de *nem* vándorol), még pedig útközben csatlakozó egyesek és kisebb-nagyobb csapatok által számban folyton növekedő, néha 500—1000 darabot is megközelítő seregekben, annak persze kellő magyarázatát adni nem le-

het. Azonban mint némileg e tüneményre vonatkozót meg kell említenem azon tapasztalásomat (kiterjedt tért igénylő illusztrációk teljes elhagyásával), hogy az általában *Európaszerte honos madárfajok közül azok* (például a fogoly is), a melyek bizonyos oknál fogva *szülőföldjük*, igazi hazájuk elhagyására kényszerülve más országba (értve a kontinensen) vándoroltak ki, hol az eltérő helyrajzi viszonyok mellett talán még az éghajlati viszonyok is több tekintetben különböznek attól, melyet szülőföldjükön már megszoktak: az ily ki- vagyis *bevándorló* madáregyének par excellence kóborlók lesznek, mivel a folytonos ide-oda való barangolás, vidékváltoztatásba annyira beleszoknak, hogy a kóborlás második természetükké, kiolthatatlan, maradandó szenvedélyükké válik, s úgy látszik, átszarmazik az ivadékról ivadékra; örökölt tulajdonság lesz az illető madáregyed családjában. Tapasztaljuk ugyanis a bevándorlott kóbor természetű fogolycsapatoknál, hogy ha bár tavasszal szaporítási célból széjjel is oszlanak, páronként el is maradnak itt-ott, de mihelyt fölnevelték fiaikat, hát egy szép reggelen azokkal együtt odahagyják a vidéket. — Így vagyunk más bevándorlott madárfajok egyedeivel is. Ma itt vannak, s holnap már ki tudja hol ütik fel tanyájukat. Valóságos cigánymadarak ezek; egy vidékről, egy országból a másikba csatangolnak, mint a valódi kóbor-madarak szoktak s jelszavuk ügylátszik ez: «ubi bene, ibi patria».

A mi a vándorlást, illetőleg a *húzást* illeti, azt élesen meg kell különböztetni a tulajdonképeni vándorlás vagyis költözéstől, illetőleg a madarak *húzását* a *költözködéstől*, mert például a vadludaknak és bizonyos vadkacsa-fajoknak stb., a vizek befagyása esetében elvonulását csak *húzásnak*, nem pedig költözködésnek lehet nevezni. Az egészen más, határozott időhöz van kötve és rendszeresen bekövetkezik minden évben; míg a húzás *bizonyos körülményektől függ*, nem időhöz kötött, rendszer nélküli tünet és főleg az eledelben való fogyatkozás, az éhség indító oka.

A vadludakon s bizonyos kacsa-fajokon stb. kívül a húzó madarak közé számíttatnak még a *más világrészből bevándorló* madárfajok egyedei is, így például a *homoki galambfajok* (*Syrhaptes paradoxus*), mely 1863-ik évben Mongolország pusztáiról nagy csoportokban vándorolt Magyarországon át Európa észak-nyugati vidékeire, és több helyütt költött is.

Ennyit a *húzásról*.

A *tulajdonképeni vándorlás* vagyis költözés a legtökéletesebb; okai világosan tűnnek elő. Határozott időhöz van kötve, megszabott iránya van és minden évben bekövetkezik rendszeresen. Célját, illetőleg indító okát már föntebb bőven tárgyaltuk.

A költözésnek kétféle mozzanatát különböztetjük meg: az *el-* és a *visszavonulást*. Az elvonulás őszi felé (némely madárra nézve azonban már nyár vége felé), a visszavonulás tél végével veszi kezdetét. E szerint az igazi vándormadarak kétszer teszik meg a nagy utat, t. i. őszzel, midőn elhagyják szülőföldjüket és tavasszal, midőn oda visszatérnek.

(Folyt. következik).

Vadászati hírek.

Rudolf trónörökös sasvadászatán. Rudolf trónörökös febr. 22-én este Wurmbrand gróf kíséretében vadászatra rándult ki Mannswörthbe. Kellemes enyhe időjárás mellett a két vadász este 9 órakor érkezett a Duna-szigetre, hol elfoglalták állásaikat. Az udvari vadfelügyelőnek ama jelentése, hogy a vidéken három sas mutatkozott, igaznak bizonyult és Rudolf trónörökösnek sikerült is egy

sast elejteni. Az éjjel egy másik sas is a trónörökös puskájának végére került, ez utóbbi különösen szép példány. A trónörökös csak éjjeli 2 órakor tért vissza a Burgba. A trónörökös febr. 24-én fenséges neje lársaságában a lainzi vadaskertben vadászott, 25-én pedig gróf Wurmbrand alezredes kíséretében Mannswörthbe utazott vidravadászatra.

Gróf Zichy Jenő, fehérmegyei uradalmaiban a vadászati területek rendezése, befásítása beszüntítése és esenderek felállítása körül ez idén nagyobb mérvű tevékenységet fejtett ki az eddigieknél, s több helyről a szükséges fa- és eserdeje-neműket száz ezrekben immár megrendelte. E napokban a szt-iváni kastély disztermében a gróf egyik barátja, a vadászati területek sikeres alakítása érdekében, a ház meghittabb barátai körében felolvasást tartott, melynek elvei és célzataihoz képest legott a munkálatok meg is kezdettek. Ilyen felolvasás e hó folytán is tartatni fog. Dícséretes elismerés illeti meg az olyan baráti találkozást, melyben amikor a vadászati tilalmat felhasználva, ily irányban mindenestre üdvös eszmecserére a nemes gróf alkalmat szolgáltat, csak hűségesen tanúsítja és beigazolja, hogy szellemi munkálkodást folytat künn a pusztán is, a hova voltaképen hébe-korba néhány napra pihenni megy. (V. L.)

A vadászati védegyelet közgyűlése. Az országos magyar vadászati védegyelet febr. 25-én délután tartotta közgyűlését Nádasdy Ferencz gróf elnöke alatt. Titkár előterjesztésére az ez évi költségelőirányzatot a következőkben állapították meg. Összes bevétel 6060 frt, összes kiadás 5200 frt, megjegyezve, hogy a kiadások a maximumra vannak előirányozva. Elnöklő Nádasdy Ferencz gróf felhívja az igazgatóság figyelmét a farkas-tagliák kitűzésére és a strychnin beszerzési módjára. Szeniczey Ödön, Keleti Károly, Eöry Farkas Kálmán és Nádasdy Ferencz gr. hozzászólásai után elhatározták, hogy ezt a kiváló fontosságú ügyet behatóbb tanácskozás alá veszik majd akkor, a mikor a földművelési miniszteriumban egy, tisztán vadászati ügyekkel foglalkozó, szakelőadót fognak kinevezni, a mit az egyesület a miniszteriumtól kérelmez. Ezután Farkas Kálmán terjesztett be néhány indítványt. Elfogadták azt, hogy a belügyminiszterium kéressék föl az egész országban évente váltott vadászati jegyeknek statisztikai kimutatására; továbbá azt is, hogy a vidéki vadász-egyletek a hivatalos szakközlöny útján szólíttassanak fel arra, hogy az országos egyesülettel lépjenek szerves összeköttetésbe. Ugyancsak Eöry Farkas Kálmán indítványára elhatározta az igazgatóság, hogy a Bécsben közelebb tartandó ornithologiai kongresszushoz azt a kérdést intézi, vajjon az egyre fogyó erdei szalonkák kímélése szempontjából nem-e lehetne nemzetközi egyezményeket létrehozni. Végül az elnök javaslatára egy jutalmazás végett beérkezett kérvényre az igazgatóság pénzbeli adományt és diszokmányt szavazott meg. Az illető erdőőr, és egy vadorzónak elfogása által érdemelte ki ezt a jutalmat. Több tárgy nem lévén, elnök bezárja az ülést, melyen jelen voltak az elnökön kívül: Eszterházy Mihály gróf, Keleti Károly min. tanácsos, Horváth János altábornagy, Szeniczey Ödön országgy. képviselő, Bárczy István min. osztálytanácsos, Eöry Farkas Kálmán, Aebly Adolf, Sárkány János Ferencz stb.

Vadászati tollkással. Diósgyőr közelében a Bükk erdőségben három napig tartó vaddisznó vadászatot rendezett a napokban Szeniczey Ödön országgyűlési képviselő. A vadászban résztvettek: Horváth János altábornagy, Kemény Kálmán br., Török József gr., dr. Biazini Domokos, Szentiványi Árpád orsz. képviselő, Radvánszky Károly és Szontágh Béla. Az első napi hajtókkal megkísérelt vadászat semmi eredményre sem vezetett. A második és harmadik napon a hajtok mellőzésével, Szentiványi Árpád híres disznó-kopóival folyt a vadászat, még pedig eredménnyel, a mennyiben a második napon a Mélyvölgy és «Fehérkő-lában» nevezetű vágásokban két hatalmas 5—6 éves kant és egy 2 éves kanczát lőttek. E vadászaton történt, hogy Hamrák m. kir. erdővéd egy vadkant futóval megsebesítvén, az neki támadt. Hamrák urnak már nem volt ideje újra tölteni, s kést rántott. Kése közönséges 10—12 centiméteres pennaecél volt, a bátor és ügyes vadász azonban e nyomorult fegyverrel kezében sem veszté el lélekjelenlétét, hanem be nem várva a támadást, maga rohant a vaddisznónak, s torkát kihatította.

Vidrát lőtt Kolozsvárott a magyar államvasutak főműhely-telepe mellett a Nádaspatokban egy odaváló polgár és pedig délelőtti tizenegy óra körül, melyre eredmény nélkül lestek mások éjjelenként. A szerencsés vadász állítása szerint három vidra járt azon a vidéken, s most fáradozik a másik kettő után is. — Feltűnő, hogy egy oly népes és zajos telep közelében, mint az ottani főműhely, nappal ácsorog a vidra.

Lelőtték mint orvvadászt. Vasárnap a Debreczen határához tartozó savóskuti erdőségben hajtóvadászat volt, melyen Zivuska József erdész és több egyén vett részt. Ugyanekkor egy sámsoni család ember kiment földjén szétnézni s utjából egy keveset kitért, hogy az erdőségben sövényfonásra alkalmas vesszőket nézzen. Az erdész orv-vadászt sejtve, megszólítja a futni indult s megijedt embert, s azután — lelőtte. Az ember még élve szállítottatott a kór-

házba. A vizsgálat s további eljárás fogja kideríteni, hogy Zivuska erdész mennyire lépett túl törvényszabta hatáskörén.

A tavaszi vadászévad. Az enyhe tél — minő már rég idő óta nem volt, kezd tünedezni, s helyette korai tavasz jelentkezik. A mezők zöldelni s a vándor-madarak visszaérkezni kezdenek. Morsony vidékén február első napjaiban már ökölnyi nagyságu nyulfiak találtak. Gömör alsó részében (Hanva környékén) pedig, Bálint napra pontosan berukkoltak a vadgalambok. A bibiczek is megérkeztek, s itt-ott már a vízi-vadászatra erősen készülnek.

Vi-kakasok.

(*Filomachus pugnax*).

Képünkhöz.

A képünkön ábrázolt furesa kinézésű madárfaj a szárnyasok legbohóbb egyénei; valóságos bohóczok, úgy külsőjükre, mint szokásaink és viselkedésükre nézve. Tollazatuk annyira tarka s oly sok színű, hogy két egyforma példányt alig találhatni köztük. Felső szárnyuk sötét barnaszürke, farkuk feketebarna, közben hat farktoll koromfeketével van árnyalva, hasuk fehér, nyaktollazatuk a legkülönbözőbb színű. Van sötétkék, sötétzöld, sötétpiros, barnavörös, rozsdabarna, fehér és sok más egyéb árnyalat. Foglalkozásuk a kóborlás s a szerelmi párviadal. Mikor a fiatal himnek legelőször megdobban a szive, egyszerre véget ér addigi békés életmódja, s esirkekorai pajtásainak dühös ellenségévé válik. Kikeresnek maguknak valami dombos helyet, azt egész nézőközönség állja körül, s megkezdődik az ádáz harc, oly hévvel és szenvedéllyel, hogy a harcoló felek teljesen megfélemednek magukról. Ilyenkor kézzel is el lehet őket fogni, s a legkomikusabb az, hogy még a ketreczben folytatni szokták a viadalt. A többi, különösen a szép nemek levők látható gyönyörűséggel szemlélik őket, és a világejrt sem avatkoznak be. Szerencsére nagy kárt nem igen tesznek egymásban, mert esőrük nem valami kemény, úgy hogy rendesen elhajlik. A szemlélőre nagyon mulatságos látvány, ha valamely gyakorlott küzdő ellenfelének a nyelvébe ragad s a szerencsétlenül önkénytelen tánczot jár. Kár hogy e madarak a művelés alá vett földek közelében nem szeretnek tartózkodni, s hogy így mutatványaikban csak a pusztákat átkutató sportsman gyönyörködhetik.

Vegyes sporthirek.

Főúri caroussel. A nemzeti lovagló iskolában febr. 28-án ismét találkozót adott a főváros sport kedvelő főúri-társasága. Hölgyek ugyan ekkor sem voltak olyan nagy számmal, mint urak, de azért remélik, hogy a bőjt tartama alatt az amazonok is nagyobb buzgóságot fognak kifejtetni. A caroussel esti 8 órakor kezdődött, volt kocsizó iskola, quadrille stb. A toureokat ügetésben és vágatásban meglehetősen egyenlő ütemben lovagolták, mialatt a teremben és az estradeon a nézőközönséget képező hölgyek és urak tea és zene szó mellett vidám társalgást folytattak. A főúri sportbarátok késő estig maradtak együtt.

Az osztrák jockey-club tagjainak jegyzéke az 1884-ik év számára öt tiszteletbeli tagot mutat fel; ezek közt a walesi herceg, Szerbia királya és a braganzai herceg; 206 élethossziglani tagot, 123 első osztályú tagot, 107 másodosztályú számlál; összesen tehát 441 tagot, 20-al többet, mint a múlt esztendőben. A club elnökéül ismét gr. Hunyady Kálmán ő excellentiáját választották meg, alelnökül pedig gr. Stockau Györgyöt. A bizottság 28 tagból áll. Az igazgatóság a bécsi és pozsonyi versenytérek számára öt tagból áll s ezek: hg. Esterházy Pál, hg. Trautmannsdorf Károly, gr. Széchenyi Kálmán, Baltazzi Arisztid és Taxis Sándor hg. A főtitkárságot Leidesdorf kapitány képviseli.

Gróf Török altábornagy, a «tábori-lovaglók társaságának» elnöke, súlyosan beteg már hosszabb idő óta; baja oly idült, hogy miatta kénytelen volt lemondani a nevezett egyesület elnökségéről. Az új elnökválasztás márczius 15-én lesz. — Híre van, hogy Homolacz őrnagy a másodelnök is leakarja tenni tisztjét, mihelyt egy új elnök választatott, kinek kezeibe az ügyek vezetését teheti. — Mind

eme személy-változások daczára a «tábori lovaglás» nem marad el. (Vad. V. L.)

A nemzeti lovarda, lövölde és vivó-terem egyesület Sztáray János gr. elnöke alatt febr. 25-én tartotta meg ez évi rendes közgyűlését. Elnök a megjelent tagoknak üdvözlése után, kegyeletteljesen emlékszik meg az időközben elhunyt tagokról, különösen kiemelve Szapáry Antal grófnak az egyesület létesítése és 24 éven át való tapintatos vezetése körül szerzett érdemeit. Az alapító tagok közül az idén elhunytak még: Bohus János, id. Cziráky János gr., Harkányi József, id. Mailáth György, ifj. Ráday Gedeon gróf és Teleky Gyula gróf. Az elhunyt tagok fölött való részvét jegyzőkönyvileg kifejezteni határozatott, Szapáry Antal gróf emlékére pedig, dr. Neuhofer indítványára, az egyesület helyiségében arczképét kifogják függeszteni. Fölolvasták ezután az 1883-ik évi ügykezeléséről szóló jelentést, melyből kiemeljük a következő főbb adatokat: Az egyesület bevételei, beváltott értékpapírok és szelvények, tagsági díjak és alapilletékekből összesen 22.787-84 forintot tesznek ki, az összes kiadások pedig 22.199-93 forintra rugnak. Az 1884-ik évi költségvetés bevételei és kiadásai 21.317-64 forintra vannak előirányozva. A jelentés tudomásul vétetvén, az igazgatóságnak a felmentvényt megadták. Hét új rendes tag választásának megerősítése után a tavalyi igazgató-választmányi tagok és az elhunyt Szapáry Antal gróf helyébe Szapáry Géza gróf közfelkiáltással a folyó évre is újból megválasztottak. — Az igazgató-választmány e szerint a következő tagokból áll. Elnök: *Sztáray* János gróf, alelnök: Csekolics Endre gróf, választmányi tagok: Nádasdy Ferencz gróf, Eötvös Loránd báró, Szapáry Géza gróf, dr. Neuhofer János és Blaskovits Miklós. Az intézet céljainak elérhetése szempontjából az egyesületi elnököt megbízták, hogy a kezelési igazgató által összeállított átlagos kimutatás alapján 10.000—20.000 frt terjedő beruházások iránt a szükséges intézkedéseket tegye, mely működésében gyámolítókul dr. Neuhofer János, Steiger Gyula és Stephány egyleti tagok kéretnek fel. A lovagló pálya napirendjét oda módosította a közgyűlés, hogy a nyári évadban reggeli 7—8 óráig és a téli évadban délután 5—6 óra közt hetenkint négyszer — az ünnepnapokat kivéve — tartott tanóra minden hétköznap megtartassék. Számvizsgáló bizottsági tagokul Laczkó Antalt, Petrovics Dömét és Szapáry István grótot nevezték ki, a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére pedig Eötvös Loránd báró és Harkányi Károly urak kérettek meg.

Urak cserélt lovak. Hg *Taxis* Sándor megvette *Meli-Melo* sga k ell. 1881. ap Pell-Mell a Duhart. Macaronitól (O. G. B. Vol. II. pag. 48.) br. Springer Gusztávtól. *Ugyanaz* megvette *Apple Woman* sga k ell. 1881. ap Cymbal a Eva, Blair Atholtól (O. G. B. Vol. II. pag. 55.) ugyanattól. *Ugyanaz* megvette *Evergreen* p k ell. 1881. ap Cambuscan v. Buccaneer a Adelina, Macaronitól (O. G. B. Vol. II. pag. 2) ugyanattól. *Pizzighelli Ottokár százados* (2. drag. ezr.) megvette *Dolphin* p h ell. 1880. ap Buccaneer a Deerdale, The Duketól (O. G. B. Vol. II. pag. 193.) gr. Thun Ede hadnagytól (2. drag. ezr.) Gr. *Thun* Ede hadn. (2. drag. ezr.) megvette *Curacau* sga h ell. 1879. ap Bajnok a Caprice de Lissa, Starketól (O. G. B. Vol. II. pag. 26.) gróf Eszterházy Miklóstól.

Rövid sporthirek. *A Galamblovás* ellen Anderson György ujlag felszóllalt az angol parlamentben. A múlt őszi indítványlételének az a következménye lett, hogy a sportérdekek megvédésére «*The association for the Protection of Sport*» czimvel társaság alakult. A társaság programját több száz előkelő sportsman, farmer és kereskedő irta alá. — *A baden-badeni nagy díjat* hét éven át, vagyis 1876-tól 1882-ig bezárólag mindig osztrák-magyar ló nyerte. A legelső győztes Tarnowsky gr. Przedswitje volt, utána következett Kincsem, mely Blaskovics E. úrnak háromszor hozott győzelmet. 1880-ban Baltazzi úr Tallósa, a következő évben gr. Festetics Tassilo La Gondolája és végre 1882-ben gr. Esterházy Miklós Lehetetlenje nyerte meg. — *A 3 éves Reprieve* kanczát (ap Hampton a Prowess) megvette lord Allington kötelezettségeivel együtt 2000 fontért. A kancza lord Grosvenoré volt, kinek tavally mint 2 éves néhány értékes versenyt nyert. — *Az olasz «Jockey-Club»* végkép megalakult. Tiszteletbeli elnökök: Humbert király és az Aostai hg; elnök: Fiano hg; az igazg. választmányban ülnök: Marino hg., gr. Talon, gr. Sambuy és br. Barocco. A Clubnak eddig 60 alapító tagja van. Az első lóversenyek ápril 3 és 6-án lesznek Palermoban, melyekre díjakul 24000 lira tüzetelt ki, köztük egy 10000 lírával minden országbeli lovaknak, 3200 méternyre, korteher alatt. — *Belgiumban a telivér-tenyésztés* még nem régiben kezdődött meg, s már is a versenyzés roppant mérveket ölt. Az idén 49 napon lesznek versenyek, tehát ugyanannyi, mint az egész magyar-osztrák monarchiában. Ostendeben lesznek a főversenyek, melyek 4 napi díjaira 50000 frank tüzetelt ki. — *Kerékpárverseny* tartanak Turinban július havában a nemzeti kiállítás alkalmával. A verseny hét napi meethingből áll.

KÖZGAZDASÁG.

Az országos kiállítás fővédnöke.

A budapesti országos kiállítás külső sikere már biztosítva van. *Széchenyi* Pál gróf közgazdasági miniszter, a napokban Bécsben időzvé, fölkererte *Rudolf* trónörökösöt a kiállítás fővédnökségének elvállalására. A trónörökös a védnökséget, mint előre látható volt elfogadta, a mint ezt már egy év előtt is kilátásba helyezte *József* főhercegnek, ki mint az országos iparegyesület védnöke, intézett hozzá kérdést a védnökség elvállalása iránt.

Meg vagyunk győződve, hogy mindenütt meglelégedéssel fogják fogadni a hirt, hogy a budapesti országos kiállítást nem éri az a szégyen, mely árnyt vetett előzőire: az udvar jelen lesz megnyitásán és bizonyára többször fogja meglátogatni. A külső fény tehát biztosítva van, mert az udvar vonzani fogja az arisztokráciát és bizonyára divat lesz a kiállítás sűrű látogatása.

Mi igen örvendünk, hogy a trónörökös elfogadta a fővédnökséget, mert tudjuk, hogy az oly gyakorlati intézmények is, minők a kiállítások, nem nélkülözhetik a külső fényt és ezt csak az udvar jelenléte kölcsönözheti a kiállításnak. A fővédnökség elfogadásának befejezett ténye azonban, még néhány megjegyzésre ösztönöz, melyeket megteszünk abban a reményben, hogy illetékes körökben ezuttal is figyelemre fognak méltatni.

Abból a körülményből, hogy a közgazdasági miniszter már most találta szükségesnek hivatalosan és ünnepélyesen felajánlani a fővédnökséget a trónörökösnek, azt következtetjük, hogy a kiállítás megnyitásának határideje nem fog meghosszabbíthatni. A kormány aggályai tehát megszűntek arra nézve, hogy oly akadályok merülhetnek fel, melyek miatt a kiállítást nem lehet 1885-ben megtartani. Ez aggályoknak meg kellett szünniök, mert a közgazdasági miniszter, midőn a trónörökösöt felkererte a védnökség elvállalására, okvetlenül értesítette a kiállítás megnyitásának határidejéről is. Lehet, hogy a kormány elég biztosítékot bír már arra nézve, hogy a határidőt nem kell meghosszabbítani, de magunkról nem mondhatjuk még ma sem, hogy aggályaink megszűntek volna és hogy ma valószínűbbnek tartjuk, miszerint a kiállítás 1885. májusban meg lesz nyitható.

Visszatérve a fővédnökség kérdésének szerencsés eldöntésére, még azt akarjuk felemlíteni, hogy a választást különösen az esetben fogjuk szerencsésnek tartani, ha annak a hazai iparra gyakorlati eredménye is lesz. Hódolattal fogjuk tudomással venni, ha a trónörökös-fővédnök, felséges atyja és általában az uralkodóház tagjai egyik-másik iparágunk előhaladottsága és fejlettségéről dicsérőleg fognak nyilatkozni. Az elismerés szavai jól fognak esni, de szeretnők, ha a fővédnököt környezete azokra az iparágakra is figyelmeztetné, *melyek a kiállításon nem lesznek képviselve*, mert vagy egyáltalán nem kultiválnak hazánkban, vagy a fejlettség még oly alacsony fokán állanak, hogy azokat országos kiállításon bemutatni nevetséges lenne. Azok az iparágak, melyek a kiállításon képviselve lesznek, előbb-utóbb az udvar támogatása nélkül is, zöld ágra fognak vergődni, de azokat kell az udvar és Magyarország jövőbeli fejedelmének figyelmébe ajánlani, melyekre az országnak nagy szüksége van, de a melyek csak hatalmas támasz mellett verhetnek mélyebb gyökeret. Természetes, hogy ha külön vámterületünk lenne, a még hiányzó iparágakat is saját erőnkől honosíthatnók meg,

és ez esetben még kevésbé esnék rosszul az osztrák ipar dédelgetése az udvar által; de miután ez előnytől el vagyunk ütve és mint mondják, az önálló-vámterületet maga az uralkodó ellenzi, bátran kérhetünk kárpótlást a közös vámterületnek reánk háromló hátrányaiért és erre legjobb alkalom a budapesti országos kiállításon fog nyilni.

„M. P.“

A kényszer-takarékosság rendszere.

Németország legújabb nagyszabású alkotásai a szocial-politikai téren mind nagyobb figyelmet kezdenek kelteni, s a törvényhozási intézkedéseknek egész sorozata, melyek egyrészt az agrár-viszonyok rendezését, másrészt a munkás-kérdés megoldásának módjait tervezik, betetőzi azt a nagyszabású iskolát, melyet Bismarck politikai lángelméje merész elhatározással kezdeményezett. Az agrárius viszonyok immár meglehetősen rendezetteknek mondhatók a hozott intézkedések által, a mi pedig a munkás-osztály helyzetét illeti, ezen az életbiztosítási rendszerek különféle ágainak minél szélesebb körű kiterjesztésével és általánosításával kívánnak és remélnék segíteni.

Természetes, hogy a legfőbb nehézség mindjárt szembeötlő. — A biztosítási előnyöknek önkényes föl ismerése és fölkarolása bizonyos eszélyt, meg gondolást, sőt takarékosági hajlomot föltételez, a mi nem a legtöbb, hanem a legkevesebb embernek sajátja. A kérdés épen az, hogy a könnyelműeken és a saját maguk okozta kárral sújtottakon lehessen segíteni, mert hiszen ezek teszik ki a legnagyobb részét azoknak, kik a társadalom jótékonyására és közadakozásokra szorulnak. És a jótékonyág eredményei — tudvalevőleg nem is mindig olyanok, a milyeneket magasabb erkölcsiség szempontjából is várni lehetne. Sokszor még gondatlanabbá és hanyagabbá teszi az illetőt, ki a segélyt igénybe vette s így nem ritkán maga a könnyűületesség ténye is közrehat közvetve arra, hogy pártfogoltjára erkölcsileg károsan hasson. Továbbá rendszeren a jótékonyág műve egyes, emlékezetesebb csapások eseteiben a kellőnél messzebb megy, a mennyiben azok áldozatait a közrészvét felhívása által jobb helyzetbe hozza, mint a minőre valaha csak igényt tarthattak volna is; ellenben a nyomor nagy általános symptomájával szemben teljesen tehetetlen marad működése rosszul irányzott; eszközei hiányoznak arra nézve, hogy magát azzal szemben is érvényesítse.

De a mások által nyújtott segély nem is lehet soha az emberi méltóságnak annyira megfelelő és erkölesi tekintetben oly kívánatos, mint az önsegély, melyet valaki saját munkásságának és takarékoságának köszönhet. Az önsegély nagy elvén sarkallik az Ausztriában már meghonosult és nálunk is már a fontolgatás stádiumában álló posta-takarékpénztári intézmény, mely könnyű és biztos utat szerez a kisebb magán-vagyonnak az állam általi gyümölcsösztetésére. A baj csak az, hogy itt is azzal a sarkalatos nehézséggel állunk szemközt, hogy tudniillik ily elhelyezésekre is csak azok hajlandók, a kiket takarékosági ösztönük ugysis megóv attól, hogy saját hibájukból nyomorba jussanak s a kik a nélkül is félretennének valamicskét nehezebb napjaikra, ellenben a pauperismus rendes törzshada, a könnyelműek, a szenvedélyek rabjai, az éhetetlenek épen nem részesülhetnének jótéteményeiben. Ily körülmények között egyetlen megoldási út annak a kérdésnek a fölvetése, hogy lehet-e és miképpen lehet a takarékoságot kötelezővé

tenni, arra *rákényszeríteni* a közönséget? Szabad-e és lehet-e az állami törvényhozás útján tenni takarékoská az embereket?

A németek igennel feleltek meg e kérdésre, s a munkás-biztosításról szóló ama javaslatban, melyet legközelebb fogadott el a birodalmi gyűlés, meg vannak téve az első lépések az eszme keresztülvitelére.

Ugy találták, hogy Németországon a munkásoknak csak tizenkét és fél százaléka szokott belépni az önkényes segély-egyletekbe. Ez adott rá okot, hogy a kényszertársulás egy nemét léptessék életbe a kölcsönös segélyezés céljából az ipar minden ágában, a földmívelést kivéve, melyről más alkalmas intézmények gondoskodnak.

E törvény értelmében minden a bányászatnál, hajózásnál, a gyári és kézműiparban alkalmazott egyén, ki rendes fizetést huz, bizonyos összeget tartozik fizetni. Különös meghatározások alá esnek az igazgatók, az irnokok és az ideiglenesen alkalmazott munkások. A kormány csak a nyújtandó segély minimumát és maximumát szabja meg. Az alaptőkét a munkaadók szedik össze, még pedig két harmadát embereik bérének levonásából, egy harmadát pedig saját magoktól. Ugy a befizetés, mint a segélyezés a munkabér arányában történik, s a törvény egyszersmind baleset és betegség ellen is biztosítást nyújt. A tőkék mind az állam ellenőrzése alatt állanak, nincsenek azonban központi kezelés alá vonva, hanem mindenik külön szervezheti tőkéjét s legfőlebb sikeresebb működés céljából egyik a másikkal szövetkezhetik. Ez esetekben magok szabályozhatják díjbetételeiket a tagokkal szemben, de a befizetési díjak nem haladhatják meg kezdetben a munkabér két százalékját, sem később annak három százalékját. A nyújtandó segély sem maradhat soha az állam által megszabott minimumon alól. A társulatok tőkéit az állam gyümölcsözteti, mely itt mint biztosító szerepel.

Senki sem vonhatja ki magát ez általános intézkedések hatása alól, hogy annyit megtakarítson, a mennyi elég, hogy a nyomortól megmentse. E mellett egy oly alakban nyerendő segély elfogadása sines befolyással senkinek polgári jogviszonyaira, mint az az angol szegényi törvénynél az eset.

Igaz, hogy a kényszertakarékosságnak ez a neme nem egészen új eszme. Az angol parlamentben már nem egyszer képezte kiváló nemzetgazdasági tekintélyek közt vita tárgyát. Mi több, Ausztriában tényleg fennáll, azzal az eltéréssel, hogy itt a községeknek minden férfi tagja már ifjúságában, vagy nagykorúsága elérésevel egy körülményeihez mért összeg lefizetésére kényszerítettik, mely azonban nem lehet kevesebb tiz fontnál; ezt aztán az állam kisajátítja, beruházza s az illetőt élte hátralévő napjaira biztosítja a betegségtől és nyomortól.

A legélénkebb érdeklődésre és figyelemre méltó a kényszertakarékosságnak a német belpolitika által kísérletbe vett megvalósítása. Doctrinair politikusok megtámadhatják az intézkedés elvi oldalát, kétségbe vonhatják az egyéni szabadsággal szemben való jogosultságát, de nem tagadhatják el elsőrendű fontosságát az államélet szerves fejlődésére. Hiszen az angol Poor-Law-ban sem hiányzik a kényszerkedvnek bizonyos mozzanata, bár sokkal csekélyebb mértékben. És ha az államnak joga van a kényszer-iskoláztatást keresztül vinni, joga lehet mindenkit arra kényszeríteni is, hogy saját jövőjét biztosítsa. E jog nem az egyén szabadságát érinti, hanem a társadalom ama nagy közállapotait, melyek mindenkivel közösek. Ki tagadná el az államérdeket abban, hogy minden polgár gyermekeinek szellemi és anyagi biztosításáról gon-

doskodjék, vagy abban, hogy a közegészség semmi oldalról veszélyeztetésnek kitéve ne legyen? De ha ez így van, akkor nem kevésbé megilleti az államot a kezdeményezés joga abban, hogy egy veszélyes pauperizmus erkölcsstelen és minden fennálló renddel ellenséges tüneiteit a társadalom érdekeiben orvosolja.

Stuart Mill óta némi figyelembevétel igényel az a nézet is, hogy vajjon a kényszertakarékosság elfogadása nem-e szükségkép az önkényes takarékosság csökkenését vonná maga után. De ha ez így volna is, a mit nehéz elhiteni, vajjon mi szükség van arra, hogy a takarékosság gyümölcsei okvetlen a magán-szorgalom és az önkényes lemondás eredményei legyenek? Végre is a takarékosság csak mint eszköz jöhet számba a szociálpolitikus előtt s nem nagy baj, ha kissé vesz is valamit erénybeli pontosságából, mihelyt a cél, mely felé természetszerűleg igyekszik, könnyebben lesz elérhető.

V. S.

Gazdasági közlemények.

A földadó kataszter. Fölkérettünk a következő sorok közzlésére: »Magán uton tudomásomra jutott, hogy több kétes existenciájú egyén (leginkább volt hivatalnokok) a legközelebb az 1875. évi VII. t. cz. 46., 47., 48. és az 1881. évi XL. t. cz. 10., 11., 12., 13. és 14. §§-ai alapján megindítandó egyéni felszólalásoknál (kataszter elleni reklamációk) a községek és egyes nagyobb birtokosoknak közbenjáróul ajánlkozik, és e közbenjárásért szerződés szerint bizonyos díjat, és az esetleg elengedendő tiszta jövedelmi és adóösszegnek bizonyos százalékát kéri. — Ennek folytán a gazdaságközönség felvilágosítása és becses lapjában leendő szives közlés végett köztudomásra hozom, hogy az 1881. évi 36418. sz. p. ü. miniszteri körrendelet 46., 47. és 48. §§-ai, valamint a reklamációk elintézésére 1883-ban 76140. sz. a. kiadott utasítás olyképen intézkedik (az 18. 5. VII. t. cz. és az 1881. XL. t. cz. alapján) hogy minden egyes birtokosnak a birtokiva a községbe megküldetvén, külön értesítésen a birtokára kivetett tisztajövedelem és adóösszeg is hivatalból tudtára adatik. A felszólalások pedig, akár élő szóval, akár írásban a községi előljárásnál (hol a munkálatok közszemlére lesznek kitéve), nyújtandók be, melyt az elfogadni és az említett 76140. sz. utasítás szerinti alakban felvenni is tartozik. Az elintéztést pedig minden egyes községben megjelenve (és a felszólalás tárgyát képező földrésztleteket a helyszínén megszemlélve) a járás földbirtokosaiból álló járási földadó-bizottság küldöttsége végzi, a k. kat. biztossal együtt, mely küldöttség még működése alatt is, a helyszínén szóval benyújtandó panaszokat is jegyzékbe vesz és elintézt. Így tehát a törvény és utasítások által bőven van gondoskodva, hogy mindenki panasza ingyen felvétessék, és a bizottság által saját legjobb ismerete szerint a helyszínén megvizsgáltatván, szintén ingyen elintéztést nyerjen, és így egyáltalán közbenjárónak szüksége sem forog fenn, annál inkább, mivel az utazó küldöttségek magukat lelkiismeretük által, nem pedig fizetett és önző érdekek által vezérelt közbenjárók által fogják vezéreltetni. És így nem leendő módjában sem a közbenjárónak, sem másnak, bárki részére is több kedvezményt kieszközölni pénzért, mint mennyit az utazó küldöttség az igazsághoz mérten adni úgy is hajlandó lesz, ingyen. Ennélfogva sárba dobott kiadásnak tekinthető minden, az ily közbenjárónak kiadott garas, és zsarolási célból köttetik általuk minden szerződés, és tőlük óvakodni és magukat általuk céltalanul ki nem zsaroltatni épen a gazdaságközönség jól felfogott érdeke parancsolja. *Noszlopy Emil* m. kir. kataszteri felügyelő.

Vetések állása. Hivatalos jelentések szerint a vetések egészben véve ez ideig jól teltek és kielégítően állanak. Némely helyeken a száraz fagyoktól szenvedtek. A tavaszi szántás-vetési munkálatok az ország tulnyomólag nagy részében folyamatban vannak.

Szeszadó törvény létrehozásán fáradozik gr. Szapáry Gyula pénzügyminiszter. Legutóbbi bécsi utazása is nagy részben amiatt történt, hogy ott e tárgyban Dunajevszky pénzügyminiszterrel érintkezzék. A szeszadótörvénynek Magyarországon, valamint Ausztriában leendő létrejövetele most már kétségtelen és ennek következtében úgy Magyarország, mint Ausztria jövő évi költségvetése lényegesen kedvezőbb mérleget fog fölmutatni, mi több, e törvény kedvező hatása már a jelen év utolsó negyedének állami bevételeiben is észrevehető lesz.

Erdő gondnoksági tanácskozások tartására utasította a földmívelési miniszter a kincstári erdőhatóságokat. E tanácskozásoknak abban áll a céljuk, hogy az egyes erdőgondnokságokat kezelő erdőtiszteknek,

illetve főerdéseknek és erdészeknek egyenes alkalom legyen adva arra, hogy a közvetlen vezetésükre bízott kincstári erdőkerület érdekében szükségesnek ismert fontosabb gazdasági és műszaki teendők iránt szakbeli javaslataikat jó előre megtehessek. A tanácskozás évenként január első felében tartatik, elnöke mindig az erdőhatóság főnöke lesz, s az erdőgondnokságok vezetői vesznek részt benne. Január végeig azután mindig fölterjesztendő lesz a miniszteriumhoz, hogy melyek azon fontosabb gazdasági és műszaki intézkedések, melyek a múlt évről elmaradtak s a jövő évben multhatatlanul fogyanatosítandók.

HETI SZEMLÉK.

UDVARI HIREK.

Király ő felsége február hó 23-án jelen volt a bécsi katonai kaszinó jelmezes estélyén. Az estély előtt meglátogatta *Klementina* kir. hercegnőt, *Coburg* herceg nejét, a herceget pedig külön kihallgatáson fogadta. Február 24-én jelen volt az uralkodó család Bécsben időző összes tagjai kíséretében *Károly Salvátor* főherceg ujszülött leánykája keresztelésén.

Királyné ő felsége márczius 12-én érkezik Wiesbadenbe *Mária Valeria* főhercegnővel. A «Nagy évszakhoz» czimzett szállóban már nagyban készülnek a fejedelmi vendégek fogadására. A felséges asszony lakosztályát ujonnan rendezik be. Egyszersmind a királyné istállójának elhelyezését illetőleg is történtek intézkedések, mert az istálló nem a vendéglőben, hanem azonkívül lesz. Wiesbaden környékén jókarba hozzák a lovaglő és kocsitakat, nassauai Adolf herceg rendelkezésére bocsátotta a királynénak «Platte» nevű vadászkastélyát, mely Wiesbaden felett a Taunus hegység erdőségeiben fekszik. A királyné többször fog kirándulásokat tenni Wiesbadenből a város környékére, Mainzba, a Majna melletti Frankfurtba, a Niederwaldeba, Koblenzbe és még más helyekre. A német császárné valószínűleg Koblenzből fogja meglátogatni a királynét. Az udvari színházban, abban az időben, mikor a királyné Wiesbadenben tartózkodik, *Scaria* a bécsi opera basszistája, fog négyizben fellépni. Kevésbe mult különben, hogy a királyné lemondott a wiesbadeni látogatásról, mert a lakáskérdés miatt merültek fel nehézségek, melyek azonban végre is szerencsés megoldást nyertek.

Rudolf trónörökös fenséges neje, *Stefánia* főhgnő kíséretével husvét hétfőjén április 14-én, utazik el Bécsből az osztrák-államvaspálya különös udvari vonatán egyenesen Zimonyba. Innen gőzösön folytatják az utazást lefelé a Dunán. Amikor az éj beköszönt, a hajó Báziasnál vagy Trenkova előtt megáll. A trónörökös pár a hajón tölti az éjt és április 17-én reggel folytatja utazását, hogy a hajó még nappal menjen át a Vaskapun. A gőzös 11 óra tájban érhet Turn-Szeverinbe, honnan megszakítás nélkül utaznak Ruszesukig. Ide — a program szerint — április tizenhétzadikán érkeznek meg. Onnan a trónörökös pár külön vonaton Várnába megy és ott délután a Miramar nevű császári yachtra száll. A nagyuri utasok 19-én reggel érkeznek meg Konstantinápolyba. Hogy a török fővárosban meddig időznek, az még nincs eldöntve, az azonban elvan határozva, hogy kirándulnak az ázsiai partra is. Viszátértökben a trónörökös pár Bukarestben és Belgrádban egy-két napot fog tölteni. Az egész utazás háromhétre terjed, résztvesz ebben a trónörökös páron kívül 35 személy, beleértve a hivatalnokokat és szolgákat is.

Marie Antoinette toscanai nagyhercegné, *Károly Salvátor* főherceg anyja, Abbaziából Fiumén át Bécsbe utazott, hová febr. 23-án megérkezett; a nagyhercegné pénteken Ciotta Giovanni fiumei podestát kihallgatáson fogadta; a podesta háláját fejezte ki a felségnek a fiumei szegények számára tett nagy adományaiért.

Bál az udvarnál. Február 26-án fényes bál volt Bécsben az udvarnál. A multság pompásabb képet nyújtott, mint a legutóbbi udvari bál a szép asszonyok s a férfiak ragyogó egyenruhái, diszöltőnyei csodálatos látványt nyújtottak. A szertartásteremben ma is több ezer gyertya szórta világát. A délszaki növények csaknem egészen eltakarták a márványfalakat. A kilencszáz meghívott közül 680 volt a teremben. Kilenczedszáz órakor jelent meg köztük a király a királynővel, *Rudolf* trónörökös *Stefánia* főhercegné asszonyával, *Lajos Viktor* főherceg, *Mária Terézia* főhercegnővel, *Károly Lajos* főherceg *Mária* főhercegnővel, *Lajos* bajor herceg a nasszaui hercegnővel, *Ferdinand* herceg *Mária Terézia* főhercegnővel, *Salvator Károly* főherceg *Coburg* hercegnővel, *Salvator*

Lipót főhg a nasszaui hg k. a.-nyal. továbbá *Jenő*, *Ottó*, *Vilmos* és *Rainer* főhgek, a *braganzai*, *nasszaui* és *Coburg* hercegek. A királyné ruhája fehér volt fekete csipkével díszítve, *Stefánia* trónörökösne ruhájának eleje arannyal himzett fehér csipkével volt ékesítve. Uszályán nagy rózsabokréták voltak. Az udvar megjelenése után azonnal megkezdődött a táncz, mely tizenegy órakor nagyszerű cottillonnal végződött. A királyné tíz órakor távozott a teremből. Tizenegykor az egész társaság asztalhoz ült a tükörteremben. Vacsora után még egy valcerrel és egy négyest táncoltak. *Kállay Béné* és *Szapáry Gyula* gróf miniszterek magyar diszruhában voltak.

TÖRVÉNYHOZÁS.

Az új országház. Az új országház terve, melyet a nagybizottság által kivánt módosítások tekintetbevételével Steindl tanár készített, nagy gypszminta alakjában látható az új műegyetem egyik elsőemeleti rajztermében. Az országház mintáján láthatók egyszersmind a szomszédos épületek is s így lehet észlelni az összehatást, melyet e hatalmas goth stílusú palota fog tenni. A parlament roppant főkupoláját, mely alatt a két ház tagjai számára közös csarnok lesz, már az akadémia-utca legvégéről, illetve a Ferencz-József térről is egészen láthatni, de bizonynyal látható lesz az a város bármely pontjáról is, annyira magasan, uralkodólag fog a város fölé emelkedni. A Dunaparton kihasítandó térre. — derékszögben a Dunán végig húzódó vonalra — kiszögellő épületszárny lesz, mely tulmegy jóval az akadémia-utca tengelyén s magába foglalja a miniszterek termeit és a delegáció tanácskozási termét. Ez a főépületből kimenő épületszárny képezi a parlament főfeljáróját, melynek három íves homlokánál azonban nem lesz kocsifeljáró, de annak jobb és baloldalán egy egy. A két törvényhozáshoz ezeken kívül az épület szárnyának két végében szintén külön-külön kocsifeljáró vezet. A palota dunaparti részén, hol a boltozatos nyílt folyosók és a karsu oszlopok, ívek hosszú sora rendkívül szép képet nyújtanak, csakis gyalogosok járhatnak, minthogy az épület úgy van tervezve s már el is fogadva, — hogy pillérei részben benyulnak az alsó rakodóra is, a felső rakodót azonban minden esetre egészen elfoglalják. Szökőkutakkal földszíttel sétány fogja részben betölteni a parlamenti palota nagy terét. Az üde zöld keret nagymértékben fogja fokozni az egész, csupa faragott kőből építendő nagyszerű palota szépségének hatását.

A képviselőház az elmúlt héten az író és művészi jogról szóló javaslatot tárgyalta s a csütörtöki ülésben végére ért. A tárgyalás menete meglehetősen gyors volt, vita nem igen fejlődött ki s a felszólalások csak formalitásokra szorítkoztak. Független csak vagy hat § maradt, melyeket a bizottság újra fog szövegezni. A szombati ülésben a szabadka-bajai szárnyvonal és a csacza-magyar-gácsországi határszéli vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslatok fogadtattak el, a hétfői ülésben pedig a munkács bezkidi vasutról szóló javaslat került tárgyalásra.

E G Y H Á Z.

A pápa ő szentsége szokás szerint, az idén a nagybójt első napján külön kihallgatáson fogadta a római lelkészek collegiumát és a nagybójt hitiszónokokat. A szent atya beszédet intézett hozzájuk, hivataluk köteleinek buzgó teljesítését kötvén szívökre és apostoli áldásával bocsátá el magától. A szent atya mult hétfőn magánkihallgatáson fogadta mons. Anselmini nocerai püspököt. Február 24-én pedig tizenegy, Rómában időző német történeliről fogadott a szent atya, s hosszasan beszélgetett velük. Február 15-én délelőtt is számos kitünőséget fogadott ő szentsége, kik pápává választásának évfordulója alkalmából szerencsekívánataikat a szent atya lábaihoz tették. Ezek közt volt gróf Lefebre de Béhaine, Franciaország vaticani nagykövete, báró Cetto vaticani bajor követ, Mesonez, perui teljhatalmazott miniszter, s a spanyol ügyvivő. A kihallgatás után a nevezettek a bibornok államtitkárnál tisztelegtek.

Simor János bibornok hercegprimás ő magassága február hó 25-én fogadta a főváros nagy küldöttségét, abból az alkalomból, hogy Mendl István városi képviselőnek a pápa által adományozott szent Gergely lovagrend jelvényét átadandó volt. Az ünnepélyen jelen voltak: Ráth Károly főpolgármester, Hornig Károly püspök oszt. tanácsos, Kamermayer polgármester, Gerlóczy alpolgármester, Királyi Pál, Országh Sándor és Hegedüs Sándor országgy. képviselők, Radocza János, Gombár Tivadar, Dobos Ferencz, Fuchs Ignác, Natter, Grötschel Imre igazgató, Morzsányi Károly, Cselka Nándor prépost, Klempa Simon, Pucher József, Kaszenszky József árvaszéki elnök és Hirsch Sebestyén. A budapesti polgárok a bibornok-primás vendégei voltak s megérkezésük után kevéssel összegyülekeztek a primás palota nagytermében, hol a küldöttség megkö-

szönte főpásztorunknak, hogy Mendl István urat, ő szentségének a Sz.-Gergely-rend lovagkeresztjével való feldiszítésre ajánlotta. Ráth főpolgármester tartotta a szónoklatot, melyre ő eminenciája kenetteljes beszéddel válaszolva, maga tűzte fel az új lovag mellére a keresztet. Két órákor a főpásztor fényes diszlakomát adott, s lelkesen köszönté föl a főváros élén álló férfiakat s képviselőt, mire Ráth Károly felelt; szólottak még kívülök Kamermayer, Országh Sándor, Királyi Pál. A vendégek ebéd előtt megszemléltek a primás palotáját, műgyűjteményét és könyvtárát, ebéd után pedig a bazilikát és annak kincstárát. Az esti gyorsvonattal tértek vissza Budapestre.

Heiler Károly címzetes püspök apátkanonok s pozsony-városi plébános február hó 25-én tartotta 50 éves lelkészi jubileumát. Az aranymiséjén megjelent Izabella főhercegné és Kaiserstein grófné, a főhercegné főudvarmesternője, továbbá számos egyet küldöttsége és nagyszámu közönség. Az egyházi zene-egyesület Liszt Ferencz koronázási miséjét játszotta, Liszt személyes vezetése alatt. Közreműködtek: Laforest karmester, Richter János udvari karmester és Hellmesberger, két fiával együtt. A városi törvényhatósági bizottság részéről hat tagu küldöttség, élén Goll polgármesterrel üdvözölte a püspököt. Frigyes főhg látogatást tett a jubiláns lelkésznel és neki saját, valamint neje Izabella főhercegné nevében üdvözlétét fejezte ki. Ezen kívül számos küldöttség jelent meg nála, azután az egyházi zeneegylet, és a plébánia káplánjai valamint az Erzsébet-zárda küldöttsége. Az egyházi zeneegylet *Pálffy* István gróf védnöke vezetése mellett tisztelegett. XIII. Leo pápa áldását és arczképével ellátott ezüstérmét küldött a jubilánsnak.

A nagybójtai szent beszédek a belvárosi plébánia templomban minden pénteken d. u. 3 és fél órákor *Kanyorszky* György egyetemi tanár fogja tartani. — Az angol-kisasszonyok templomában pedig minden csütörtökön délután 3 és fél órákor *Weninger* Jézus-társaságbeli atya fog szónokolni németül.

A bazilika fölépítése. Trefort Ágost közoktatásügyi miniszter leiratot intézett a városhoz, hogy a kormány a legfelsőbb helyen engedélyezt 40,000 frt évi segélyt a vallásalapból a folyó évre is hiánytalanul folyósítani fogja a bazilika építésének folytatása végett s az a 20 ezer frt, a mit a kormány az építés folytatására januárban kiutalványozott, a tavalyról elmaradt hasonló összegü segély pótlására való. De figyelmezteti a kormány a fővárost, hogy az 1884. évi királyi segély folyósításával az 1875-ben engedélyezett 400,000 frtnyi segély utolsó részlete is kifizetve lesz. E szerint a jövő években arra számítani alig lehet. A továbbiakról tehát az építőbizottság feladata lesz javaslatokat tenni. E bizottság kebelében, fel is merült már az eszme, hogy a bazilika építését az ezredéves ünnepre be kellene fejezni, hogy az ünnepies istentisztelet benne tartathassék. Ybl Miklós számítása szerint 1,600,000 forint beszerzéséről kell gondoskodni, ha ezt a cél a város elérni akarja. A közoktatási miniszter maga is élénken foglalkozik a bazilika teljes befejezése eszméjével s már a múlt évben bizalmas tanácskozást is tartott a főváros több irányadó férfival ebben a tárgyban. A bazilika jövedelmeire (városi és állami segély és boltbérek) fölveendő kölcsönről már az építő bizottság is beszélt, de a tervnek pihennie kellett s pihenni kell ma is a vallásalap segélyének nem épen pontos folyósítása s bizonytalan jövője miatt. Azonban bizton hiszik, hogy a miniszter nem ejtheti el a bazilika ügyét. Az a terv merült fel a miniszternél tartott tanácskozmányon és kilátásba is van helyezve, hogy a kívánt 1,600,000 frt a «vörös kereszt» sorsolási kölcsöne mintájára létesítendő sorsolási kölcsönnel szereztetik be.

A kultuszharcz megszüntelése végett Poroszország részéről folytatott tárgyalások egyre tartanak. A Poll-Corr. erre vonatkozólag a következőket írja: a májusi törvényeken eszközölt egy egyoldalu módosítások csak részben oldják meg az egyházi kérdést, az utóbbinak végleges kedvező elintézéséhez mindkét fél egyetértése szükséges.

Kinevezések. *Németh József* főlsz. püspököt s eszanádmegyei püspöki helynökét Bonnaz Sándor megyés püspök teljhatalmu coadjutori joggal ruházta föl. — Ő szentsége *Herzog* boroszlói herceg-püspököt pápai trónállóvá kegyeskedett kinevezni. — A Propaganda szent congregatiója a montanai apostoli vicariatust Észak-Amerikában püspökséggé emelte, s az új egyházmegyének «Helena» nevet adta. Püspökké a szent atya mons. *Blondet* eddigi vanconveri püspököt nevezte ki. — Ő felsége *Heiler Károly* címzetes püspököt áldozárságának 50 éves jubileuma alkalmából vaskoronarendi lovaggá nevezte ki. — Ő szentsége Von Oer-Egelborg Tivadar württembergi kitünőségét a sz. Gergely-rend lovagkeresztjével diszítette föl. — *Ledochowszky* bibornok érseknek római suburbicarius püspökké való kinevezését a Journal de Rome megczáfolja.

H A D S E R E G.

Hadköteles szökevények megkegyelmezése. A hivatalos lap febr. 25-iki száma a következő rendeletet közli: A külföldön, különösen Romániában tartózkodó magyarországi hadköteles szökevényeknek hazájukba való visszatérhetése tárgyában, mult évi február hó 18-án 9295. sz. alatt kiadott körrendeletem kapcsán értesitem a törvényhatóságot, hogy az abban meghatározott legfelső kegyelmi ténynek mult év végéig terjedt hatálya, ő csász. és apostoli kir. felségének f. évi febr. hó 11-én kelt legfelső elhatározásával, még hat hónapra, illetőleg f. évi június hó végeig terjesztetett ki. Felhivom a törvényhatóságot, hogy ezen újabb határidőnek hatósága területén leendő közhírré tétele iránt mielőbb intézkedjék. Kelt Budapestén, 1884. évi február hó 17-én. Tisza, s. k.

A bécsi katonai kaszinó február 23-iki jelmezes tánczestélyén az udvar csaknem teljes számmal volt jelen. Megjelentek: az uralkodó, a trónörökös pár, Vilmos, Rainer, Lajos Viktor, Károly Szalvátor, Eugen és Ferencz főherczegek. — A *budapesti* katonai kaszinónak ugyancsak 23-ikán volt jelmezes tánczestélye. A katonai notabilitások közül részt vettek benne: Forinyák ezredes, Henneberg, Gräff tábornokok, Szmekal ezredes stb. A polgári osztály képviselői közül Bedekovich miniszter, Schmierer min. tanácsos, Kamermayer polgármester stb.

A fumei haditengerészeti akadémiának febr. 26-án tartott tánczvigalmán József főherczeg is megjelent. Kivüle ott volt még Württemberg herczeg altábornagy, Zichy Ágost gróf kormányzó és neje, József főherczeg nejeének udvarhölgyei és Fiume szine-java. Lipót főherczeg mint akadémiái növendék vett részt társaival a mulatságban.

Az olasz haditengerészet állapotáról olasz lapokban igen szigoru birálatot olvasunk. A «Diritto» felemliti, hogy a nemrég tengerre bocsátott «Palestro» páncélhajó megsérülve tért vissza az arsenálba, és most leszerelik, hogy kijavithassák. A «Róma» nevü páncélhajó rongált állapotban van. A «Duilio»-nak a kazánját kell kijavítani és e végből szintén leszerelik. A hiányzó hajókat nem pótolhatják másokkal, mert csakis a «Castellidardo» van oly állapotban, hogy a hajórajhoz esatlakozhassék. Végül a «Dandolo» kazánja oly állapotban van, hogy okvetlen ujjal kell kieserélni, ami legkevesebb tizenhét hónapot vesz igénybe.

A nasszaui herczeg, ki az első számu huszárezred parancsnokává neveztetett ki, febr. 25-én Temesvárra érkezett és Degenfeld gróf hadtest parancsnoknál szállt meg. Másnap Fehértplomra utazott s ott átvette a parancsnokságot.

Rövid hírek a hadseregből. Ő felsége megengedte, hogy *Rudolf* trónörökös altábornagy a részére adományozott szász-ernesztíni herczegi házi rend nagykeresztjét elfogadhassa és viselhesse. — *Kolb Ferencz* ezredes a 40. gy. ezred parancsnoka címzetes vezérőrnagyi ranggal nyugalomba helyeztetett. — *Schmidt Károly* ezredes a 4. sz. táb. tüzérezred parancsnoka nyugalomba helyeztetett. — Saarbergi *Komler Ferencz* és *Belohávek* Béla I. oszt. századosok őrnagyi állomásokra jegyeztettek elő. — *Kominek Manó* ezredes-hadbírónak, a közös hadügymin. tengerészeti hadosztálya 7-ik csoportja főnökének szolgálatai elismeréséül a 3. oszt. vaskoronarend díjmentesen adományoztatott.

EGYLETEK ÉS TÁRSULATOK.

A magyar orsz. régészeti társulat február 26-án 4 órákor nyilvános előadásokat tartott az ötvösmű-kiállítás helyiségeiben. Nagy közönség gyűlt össze a délutáni órákban a muzeumi képtár termeiben, hol most az ötvösművészet kincsei vannak kiállítva. Először Pulszky Ferencz tartott előadást az I-ső teremben kiállított barbárkorbéli leletekről, különösen a nagy-szent-miklósi leletről. Elmondta a lelet történetét, ismertette az egyes tárgyakat, s ezek közül többet közelebbről is bemutatott. A II-ik teremben Czobobéla beszélt a középkori egyházi ötvösművészetéről. Előbb általánosságban szólott azokról a támpontokról, melyek legalkalmasabbak arra, hogy a középkori ötvösművészetet méltányolhassák. Szólott Teofilus presbiter munkájáról, az ékítési módokról, majd a II-ik teremben lévő rendkívül gazdag tárlat egyes kiválóbb tárgyait ismertette a közönség előtt. A III-ik teremben Pulszky Károly tartott előadást a zománczozásról és a zománczos ékszerekről. Ismertette a zománczozás különféle nemeit s ezeknek egymástól elütő technikáját. Az e teremben lévő zománczos ékszereket Szemere Attila ismertette. Végül a IV-ik és V-ik teremben Thallóczy Lajos ismertette a régibb magyar lószerszámokat, vagyis az ezeken lévő ötvösműveket, továbbá a régibb fegyvereket és kardokat. Az előadás 7 órákor ért véget. A villamos világítás 6 óra után kezdődött.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Ethnographiai diszmű Ausztria-Magyarország népeiről. A trónörökös párnál febr. 25-én este ebéd volt, melyen a meghívott társaság csaknem kizárólag írókból és művészekből állott. A trónörökös páron s a még Bécsben időző János főherczegen kívül jelen voltak: Wilczek gróf, Weilen kormánytanácsos, Nordmann a bécsi Concordia hírlapíró egyesület elnöke, Spallart Neumann udvari tanácsos, Hanslik tanár, Jókai Mór, Schmidt főépítési tanácsos, Streit műépítő, mint a bécsi művész-egyesület elnöke, továbbá Canon és Pausinger képirók. — Pausinger tudvalevőleg kísérte a trónörökösöt 1881-ki keleti útján s a trónörökös könyvéhez rajzokat készített. Az említett írók és művészek egyesítése a trónörökös termeiben, mint mondják, egy irodalmi és művészeti vállalat érdekében történt. A trónörökös ugyanis egy Ausztria-Magyarország népeiről szóló ethnografiai munka kiadását tervezi, mely művészi képekkel is el volna látva. A mű népkönyv jellegű lesz és nem anyagi haszon kedvéért fog kiadatni. Az említetteket a végett hivta meg a trónörökös, hogy velök a könyv programja felől tanácskozzék. Az Ausztria-Magyarország népeiről szóló nagy ethnografiai mű ügyében a trónörökös Jókai Mórt külön hivta meg Bécsbe és Jókait bizta meg a munka vezetésével. A mű megalkotásában tizenhét író és művész fog résztvenni.

M Ű V É S Z E T.

A képzőművészeti társulat választmányának febr. hó 27-én Ipolyi Arnold püspök elnökle alatt tartott ülésében elhatározott, hogy a közgyűlés elé terjesztendő költségelirányzatba külföldi összeköttetések szerzésére 800 frtnyi uti átalány vetetik fel, mely az esetben, ha a társulat igazgatója ily megbízást teljes hivatottsággal vállalhat el, természetesen az ő rendelkezésére fog bocsátatni. Az igazgatóság jelentéséből kitűnt, hogy márczius hó 15-től kezdve Max Gabrielnek «Beteljesült!» című festménye, mely a keresztre feszített üdvözítő életnagyságú, egész alakban ábrázolja a halál perczében, továbbá Tedesco frere s párisi műáros cégnek egy nagyérdékű képgyűjteménye, mely körülbelül negyven elsőrendű francia művet tartalmaz, lesz a műcsarnokban kiállítva. Ezen alkalommal az igazgatóság módot nyújt a hazai festészeknek arra, hogy készletben levő műveiket már most az év elején is kiállithassák. Eddig 46 magyar művet jelentettek be s ezek közt van több olyan, mely általános érdekre számíthat. Ezután az özv. Nadányi Albertné által alapított 250 frt művészi ösztöndíjra vonatkozó pályázati hirdetés állapított meg, mely legközelebb hírlapi uton fog közzététetni. Végül az igazgatóság ajánlatához képest 200—200 frttal Zichy Antal és Hupf Ágoston alapító tagokul, továbbá rendes tagokul számosan vétettek föl.

Országos képtár. Trefort Ágost közoktatásügyi miniszter e napokban levelet intézett a közmunkatanács alelnökéhez, melyben kikérte véleményét, arra nézve, hogy mely telkek jöhetnének szóba az országos képtárépület («műcsarnok») építését illetőleg. Ez által remélhetőleg ismét közelebb jutottunk egy lépéssel azon rég érzett szükség pótlásához, hogy a muzeum és akadémiai épületekben elhelyezett képtáraink s az azokkal rokon antik gipszöntvények, rézmetszet gyűjtemények stb. műbecsüknek, értéküknek megfelelő elhelyezéshez jussanak. B. Podmaniczky válaszában három telekre irányozta a miniszter figyelmét. Nevezetesen a sugárut melletti «epreskertre», a «Margit» hídfő közelében, a «Nádor»-utca sarkát képező üres telekre és az Alkotmány-, Honvéd-, Bátor- és Nádor utcák által határolt négyszög területre amely a Tömő-téren építendő országházzal épen szemben fekszik. A miniszter átiratában az utóbbi telek mellett foglal állást, midőn felkéri a közmunkatanács alelnökét, hogy a telket a «műcsarnok» számára tartsa fenn. Az épület disze az országházi palotával együtt bizonyára jelentékenyen fogja emelni a felső Dunasor környékét és viszont a környék szituációjánál fogva teljesen ki fog domborulhatni az épület monumentális jellege is.

S Z I N H Á Z.

Nemzeti színház. «Sába királynője» febr. hó 23-án adatott ötvenedikszor. Az az élénk érdeklődés, melylyel a közönség e dalmű iránt még ma is viseltetik, mindenestre a darab életképességének egyik nagy bizonyítéka. Ez az érdeklődés azonban nem egyedül a scenicus pompákban gazdag művet illeti; valódi zenei belbecse az, ami hosszú életet biztosít e dalműnek, mint olyannak, mely az utolsó évtized haszonmű darabjai sorában a legszebb alkotásokkal egyenrangúnak mondható. Az ismétlés nem teszi unottá mesteri részleteit, sőt minél többször halljuk azokat, annál marandóbb a hatásuk. Sulamith áriája az első felvonásban; a kerti

jelenet érzékiségtől duzzadó kettőse; a templomi jelenet; a tánczok, mind egytől-egyig legmegkapóbb részletei a nem mindennapi zenei invencziót, hatalmas hangulatfestő tehetséget dokumentáló egésznek. — Márczius 11-én az operának ismét jubiláris előadása lesz. «Ördög Róbert» ez estén 100-ikszor fog színre kerülni. — A «Vasgyárost» Ohnet György négyfelvonásos színművét febr. 29-én adták először. A vasgyáros jobb mű, mint Ohnet első darabja a «Serge Panine» volt. A vasgyárosnak érdekesebb meséje, alakjai vannak, némi törekvés van benne a kerekébb kompozícióra, jellemei, ha jól, ha rosszul, de még is csak fejlődnek s többször majdnem az igazság erejével hatnak. A zsufolásig telt ház kedvően fogadta az újdonságot. Meg-megújuló falrengető hatást idézett elő, tapsra és könyekre indított — és még se tetszett, a szó nemesebb értelmében; nem tetszett pedig, mert mindenáron tetszeni akart, látszott, mennyire töri magát a tapsért, a könyüért, szóval a külső effektusért. — Márcz. 7-én Szigligeti Ede halálának emlékeztét fogja megülni a nemzeti színház drámája, mely alkalommal az elhunyt két vigjátéka «A mama» és «Petronella» kerülnek színre.

Vidéki színházak. Jászay Mari asszony Kolozsvártt vendégszerepel s először Hugo Viktor «Borgia Lucretia» drámájában lépett föl. Az erdélyi lelkesedés a többi között így ünnepli Jászay Mari asszonyt a Kolozsv. Közlönyben: «Hugó Viktor kezét csókolhat a legerőteljesebb magyar tragikai művésznőnek, ki a csupán reális szellemáramlat új korszakában tiszteletet szerzett a csupán romantikus oskola alászálló mesterének.» — Solymossy Elek vendégszereplése Győrött hétfőn «A két testvér és Hánzi szerelme» című francia énekes színművel befejeztetett. Őt darabban lépett fel, melyek: Koldusdiák, Lili, Tündérhaj, Tót leány s a Két testvér-ben, mindannyiszor szép közönség előtt. — Szelényi Annát Nagy Vincze igazgató Szegedre akarja szerződtetni. A kisasszony vasárnap a «Sárga csikó»-ban lépett föl az ottani színházban, s a közönség őt rokonszenvesen fogadta. — Pálmay Ilka székesfehérvári vendégszereplésének befejeztével vasárnap este a «Magyar király szalólóban fényes estélyt adott az ottani sajtó és színészet néhány kiválóbb tagjának.

Külföldi színházak. Coquelin m. hó 28-án érkezett Bécsbe, márczius 1-én a francia követ nagy soiréjában, 2-án, délben 1/2 1 órakor a «Société d'assistance pour les Français» és a Rudolf trónörökös védnöksége alatt álló Rudolf-egylet javára, 4-én este pedig a Concordia író- és hírlapíró-egylet javára játszott a Carltheaterben. A vasárnapi matinén Beaumarchais Figaro házasságának egyik felvonásában lépett fel és három új monologját adta elő. Kedden két új «Demokrit» és «Postscriptum» című vigjátékban lépett fel és ismét három új monologot szavalt.

Z E N E.

Liszt Ferencz alkalmasint májusig marad körünkben s akkor megint Weimárba tér vissza, honnan a nagyherczeg közelébb távirattal tudakozódott a mester hogyléte felől, mivel Németországban az az alaptalan hír terjedt el, hogy megbetegült.

A jövő dalárünnep. Az orsz. kiállítás XX. zenei csoportja a legközelebbi miskolci országos dalárünnepély alkalmával az iránt fogja megkeresni az országos dalárszövetséget, hogy legközelebbi országos dalárünnepélyét a kiállítás alatt Budapesten rendezze.

N Ö V I L Á G.

Divattudósítás. Párisban egy idő óta új selyemszövetek jöttek divatba, melyek a szövés technikájának új vívmányait képezik. Ezek egyik legterjedettebbje a «sicilienne», mely minden színben készül és nagyon alkalmas a mostani divat változataihoz. Így siciliennéből igen csinos, oldalt felhuzott, különöz szabású polonaisek készülnek. Így például a következő kender-szürke sicilienneöltözék: Sima szoknya, négy centiméter széles, és egymástól ugyanezen arányban elválasztott vízirányos ránczokkal. E szoknya felett igen hosszú polonaise, melynek dereka a kivágás és a derék körül ránczba szedett és jobbról balra számos redővel felhuzott. A hátsó szélek egyben vannak a derék hátával és három nagy mély, kétszeresen mousselinnel és kender-szürke szatinnal bélelt ránczban folytatódnak, mely leomlik a szoknya aljáig. Ugyanez a polonaise sima peluch vagy bársony-szoknyához is viselhető. A halványrózsaszín, halvány-kék, elefántesont színű sicilienne előnyösen helyettesíti a leányoknak való elegáns ruháknál a többi selyem szöveteket sőt még a faillet is. Különben ez a kelme azzal az előnnyel bír, hogy nagyon puha és pompásan drapírozható; árnyalt fénye van, és gyönyörűen bársonyszerű. — A simaruhák ujjalag nagy kedveltségnek örvendenek. Így például sokan ismét hordani kezdik a princesse ruhákat, mely elől sima és hátul ránczozal bír. Szóval a nagymintás szövetek határozottantért vesztettek. Most már csak sima kelméket viselnek. A virágos és madaras szövetek nem

igényelnek diszt és feleslegessé teszik a divat ezerféle alkotásait, a gyöngyös, sujtásos gombkötő-munkát, sorokat és pettyeket, melynek annyira emelik a női öltözéket. Maga a csipke, e kiváló disz, nem igen illik a damasztzerű, Pompadour-galyas vagy kínai mintákhoz, melyeket két-három idény alatt a ruhákon csillogtattak. Mig ellenben sima szövetekre a legnagyobb sikerrel alkalmazzák e diszítések, melyek magokba véve az öltözék szépségét és finomságát képezik, ha izléssel vannak választva, és művészileg alkalmaztatnak. A jövő idényre az *Alpaga* visszatérését is jelzik; ez gyönyörű közép-kelme a fénytelen pamut-szövet és a selyem közt. Csinosabbat nem is képzelhetni utcai ruhára, a vidám tavaszi napon, mint egy nagyon finom, nagyon fényes alpaga-öltözéket. Őszintén óhajtanó is, hogy e kelme visszanyerje előbbi közkedveltségét; régebben a leányok ebből készítették legszebb ruháikat, és nagyon rosszul tették, hogy háttérbe szorították.

A bécsi operában febr. 25-én tartott álarczos bálon az incognitó-páholyban jelen volt a trónörökös pár is; Stefánia főhercegnő rózsaszín ruhát viselt, korallokkal és gyémántokkal; a bál különben elég közönséges volt és a bécsi publikum szokása szerint türelmetlenül alkalmatlankodott kíváncsiságával a trónörökös párnak, a páholy alatt veszedelmes tolongást képezve.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Rudolf trónörökös az országos kiállítás védnökségét elfogadta. Gróf Széchenyi Pál keresk. miniszter febr. 23-án kihallgatáson fogadtatván a trónörökös által, ez alkalommal a miniszterium nevében a trónörökös fölkérte a jövő évi budapesti kiállítás védnökségének elfogadására. A trónörökös e kérést legkegyelmesebben fogadva, elvállalta a védnökséget és kijelentette, hogy örömeire szolgál, hogy Magyarország termelési és iparviszonyai felől, melyek részletei iránt élénken érdeklődik, majd behatóan informálhatja magát. Nemcsak hogy a trónörökösnel együtt személyesen jelen lesz a kiállítás megnyitásán és ő felségeiket előrelátható megjelenésüknel fogadni fogja, hanem a fontosabb időleges kiállításokat is megfogja nyitni, amit amál nagyobb örömmel fog megtenni, mivel ez alkalmat fog szolgáltatni arra, hogy hosszabb ideig időzhessen a magyar fővárosban. A trónörökös jelentést léteztetett magának az eddigi munkálatokról, átvette a kiállításra vonatkozó összes irományokat, terveket stb. és megígérte, hogy a Balkán-félszigeten teendő közeli utazása alkalmával arra is figyelmet fog fordítani, ami a kiállításon felállítandó keleti pavillon számára — melyet a trónörökös szerencsés eszmének mondott — érdekléssel bírhat. Gr. Széchenyi kereskedelmi minisztert ezután ő felsége is kihallgatáson fogadta, mely alkalommal a király behatóan és nagy érdekléssel tudakolta a budapesti országos kiállítás részleteit és élénk megelégedését fejezte ki a fölött, hogy a trónörökös mint ezen kiállítás védnöke a Magyarország művelődési és gazdasági érdekeinek emelésére irányzott törekvésekben támogatólag részt vehet. A kiállítás iparesarnokának építését különben február 25-én reggel 4 órakor megkezdték. A szerződés a Holzspach és fiai céggel az előtt való nap kötött meg. A napokban a kiállítási terület minden egyes részletét lefényképezik, hogy a régi városliget képe fennmaradjon, mert a terület vízszintezése céljából a városliget e részében oly mérvű ásások és feltöltések fognak történni, hogy az egészenk más alakja lesz. A kiállítási területet valószínűleg csak ősszel kerítik be.

Az ipar törvényjavaslat ügyében fordulat állott be. A kormányhoz ugyanis számos felszólalás érkezett iparos körökből, melyek a kvalifikációt követelték, s e felszólalásoknak az lett az eredményük, hogy a javaslat 4-ik §-a helyébe, mely a képviselőház közgazdasági bizottságának elvi határozata értelmében a kézművesekre nézve a képesítés megállapítását mondaná ki, öt hat szakasz fog jönni, amelyeknek szövegét a kereskedelmi miniszteriumban már el is készítették. Ez új szakaszok értelmében amaz iparágak, amelyekben a képesítés megkívántatik, minden adott esetben a kereskedelmi miniszterium által rendeleti uton fognak kijelölteni. Természetesen, azoktól, akik eddigelé valamely ipart üztek, nem fog szerzett joguk megvonatni. Ezenkívül 1—2 év átmeneti stádiumnak is kell majd léteznie, minthogy azon segédek-től, akik ma mint iparosok dolgoznak és megfelelnek, nem követelhető valamely törvény által, hogy most egyszerre tanoncz-idejükről bizonyítványt mutassanak föl.

A bécsi marhavásár eddigi rendjét olyan változtatás alá vetette az osztrák kormány, melyet a magyar marhakereskedők érdekre nézve sérelmesnek találtak. A régi rend visszaállítása végett küldöttségileg Tisza Kálmánnál is jártak, a magyar miniszterelnök azonban közvetlen segínyt nem ígért, nem lévén befolyása az osztrák kormány rendeleteire. Tanácsosnak mutatkozott ennél fogva, hogy a kereskedők maguk segítsenek a helyzetükön az által, hogy a vásárt Pozsonyba helyezték át. Emiatt most nagy az ijedelem Bécsben, a N. Fr. Presse e tárgyban így nyilatkozik: Bécs város egy millió lakossága amaz eshetőséggel áll szemben, hogy az eddig felhajtani

szokott marhaállományának nagyobb fele elmarad, hogy miután Pozsonyban egy új nagy piac nyitattik, Bécs kénytelen lesz szükségletének nagyobb részét a határon túl fedezni. Bármint vélekedjenek is a tekintetben, hogy a magyar tenyésztők komolyan veszik-e fenyegetésüket, hogy állandóan távol maradnak-e a bécsi marhavásártól, hogy a bécsi mészárosok elmennek-e a pozsonyi vásárra, s hogy a magyarok jönnek előbb Bécsbe vagy a bécsiek mennek-e hamarabb Pozsonyba, annyi bizonyos, hogy ha a magyar tenyésztők csak egy nap elmaradnak is a bécsi marhavásárról, ezáltal nagy zavar fog előidézteni, melynek következményeit ma még nem lehet megállapítani.

KÖZLEKEDÉS.

A fumei kikötő kibővítése ügyében a közlekedési miniszterium által összehívott enquéte Zichy Ágost gróf kormányzó elnöktele alatt február 25-én vette kezdetét. A magyar kikötő forgalmára oly nagyfontosságú enquéteben a következő testületek képviselői vesznek részt: a kereskedelmi miniszterium, a hadi tengerészet, a tengerészeti hatóság, a kikötő építészeti hivatala, magyar államvasutak igazgatósága, Fiume városa, a kereskedelmi kamara, az osztrák-magyar Lloyd, az Adria-hajózási társaság. Ezen kívül részt vesznek a következő szakemberek: Mr. Barret, a marseillei docksok főmérnöke, Bömches Frigyes, a déli vasutársaság főfelügyelője, Dionisio Károly olasz építészeti felügyelő, Gál Jenő fregatt-kapitány s kormánybiztos, Peichel hajózási igazgató az Adria-társulatnál és a kereskedelmi tengerészettől két hajóskapitány. Másnap d. e. 10 órakor az enquéte a közlekedésügyi miniszterium részéről feltett kérdések megvitatásába bocsátkozott. Arra a kérdésre, hogy a további építkezéseknél a jelen rendszer megtartassék-e, vagy pedig azon változás történjék: egyhangulag abban történt megállapodás, hogy a tett tapasztalás után az eddigi rendszer fentartandó. A második kérdés a nagy hullámgát további meghosszabbítására s ennek irányára vonatkozik. A meghosszabbítás szüksége általánosan elismertetett. Hasonlóképp egyhangulag kimondatott, hogy a hullámgát jelenlegi irányában ne folytattassék.

VEGYESEK.

Merénylet egy főesperes ellen. Az egész országban méltó megbotráncozást keltett néhány hét előtt *Lacziák* felső micsinyei volt ág. ev. panszláv lelkésznek az a tette, hogy magyarérmű főesperesét *Mockorcsak* János urat saját lakásában megtámadta s tetteleg bántalmazta. Lacziák e miatt haladéktalanul elmozdított lelkészi hivatalától, f. hó 22-én pedig a besztercebányai törvényszék által egy évi börtönbüntetésre s polgári jogainak 5 évre való elvesztésére ítéltetett.

Személyi hírek. *Stesser* József belügyminiszteri czimzetes osztálytanácsos valóságos osztálytanácsossá, *Kolos* Lajos és *Tarnay* Ferencz czimzetes titkárok valóságos titkárokká neveztettek ki. — *Grünwald* Bernát miniszteri titkárnak az osztálytanácsosi czim adományoztatott. — *Willinger* Márton tabódi birtokosnak ő felsége a koronás arany érdemkeresztet adományozta. — *Mária Immaculata* főhercegnőnek és ujszülött gyermekének állapota folyton kedvező. — *Li-Fang-Pao*, a berlini kínai követ, Bécsbe érkezett nejével *Li-Fu-Jen* asszonysággal; a *Frohner* Hôtel Impérialjába szállt és jelen volt az udvarnál tartott bálon. — *Farra* Sándor budapesti román főkonzul, ki három hét óta lábaj miatt a szobához volt, kötve, már gyógyulófélben van. — *Calice* báró törökországi nagykövetünk visszaérkezett Konstantinápolyba. — *Schreiber* Johanna k. a. az angol kisasszonyok budapesti rendházának köztisztelőtű fejedelmasszonya hosszabb idő óta nehéz beteg. — *Pacor* Albert tábornok, a 6-ik honvédkerület parancsnoka közelebb Deesen tartott szemlét a honvédség fölött. — *Berzeviczy* Albert orsz. képviselő a szolnoki ipartársulatban vasárnap nagy tetszéssel fogadott felolvasást tartott; az egész város értelmisége kitüntetőleg fogadta a fiatal képviselőt és lakomát rendezett tiszteletére. — *Materny* Lajost a debreczeni ágost. evang. egyház új lelkészét, a nyiregyházi ev. gimnázium volt tanárát vasárnap iktatta be Bartholomeidesz János hegyaljai főesperes.

Halálozások. Faiszi és Vámosi *Anyos* István kir. tanácsos, több vármegye volt táblabírája, több országgyűlés volt képviselője, Esztergár örökös ura e hó 20-án, életének 84-ik évében meghalt. Dr. *Tóth* István orvos élete 55-ik évében Esztergomban meghalt. Nagy részvét mellett temették el. — *Harrach* Ferencz gróf, egyike az osztrák főnemesség kiválóbb tagjainak, Nizzában 84 éves korában hosszú szenvedés után meghalt. *Harrach* gr. 1861 óta volt tagja az osztrák urakházának. — *Paczolay* János a régi konzervatív politika, s az ipolysági kerület mérsékelt ellenzéki országgy. képviselője febr. 28-án deméndi birtokán meghalt. — *Hegedüs* László az ó-lisztkai terület országgy. függetlenségpárti képviselője f. hó 28-án Budapesten meghalt. — *Bethleni* gróf *Bethlen* Sándor élete 62-ik évében febr. 27-én Retegen elhunyt.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Ethnographiai diszmű Ausztria-Magyarország népeiről. A trónörökös párnál febr. 25-én este ebéd volt, melyen a meghívott társaság csaknem kizárólag írókból és művészekből állott. A trónörökös páron s a még Bécsben időző János főhercegen kívül jelen voltak: Wilczek gróf, Weilen kormánytanácsos, Nordmann a bécsi Concordia hírlapíró egyesület elnöke, Spallart Neumann udvari tanácsos, Hanslik tanár, Jókai Mór, Schmidt főépítési tanácsos, Streit műépítő, mint a bécsi művész-egyesület elnöke, továbbá Canon és Pausinger képirók. — Pausinger tudvalevőleg kísérte a trónörökösöt 1881-ki keleti útján s a trónörökös könyvéhez rajzokat készített. Az említett írók és művészek egyesítése a trónörökös termeiben, mint mondják, egy irodalmi és művészeti vállalat érdekében történt. A trónörökös ugyanis egy, Ausztria-Magyarország népeiről szóló ethnografiai munka kiadását tervezi, mely művészi képekkel is el volna látva. A mű népkönyv jellegű lesz és nem anyagi haszon kedvéért fog kiadatni. Az említettek a végett hivta meg a trónörökös, hogy velők a könyv programja felől tanácskozzék. Az Ausztria-Magyarország népeiről szóló nagy ethnografiai mű ügyében a trónörökös Jókai Mórt külön hivta meg Bécsbe és Jókait bizta meg a munka vezetésével. A mű megalkotásában tizenhét író és művész fog résztvenni.

M Ű V É S Z E T.

A képzőművészeti társulat választmányának febr. hó 27-én Ipolyi Arnold püspök elnöklealatt tartott ülésében elhatározott, hogy a közgyűlés elé terjesztendő költségelirányzatba külföldi összeköttetések szerzésére 800 frtnyi uti átalány vetetik fel, mely az esetben, ha a társulat igazgatója ily megbízást teljes hivatottsággal vállalhat el, természetesen az ő rendelkezésére fog bocsátatni. Az igazgatóság jelentéséből kitűnt, hogy márczius hó 15-től kezdve Max Gabrielnek «Beteljesült!» című festménye, mely a keresztre feszített üdvözítő életnagyságú, egész alakban ábrázolja a halál percében, továbbá Tedesco frére s párisi műáros czégnak egy nagyérdékű képgyűjteménye, mely körülbelül negyven elsőrendű francia művet tartalmaz, lesz a műcsarnokban kiállítva. Ezen alkalommal az igazgatóság módot nyújt a hazai festészeknek arra, hogy készletben levő műveiket már most az év elején is kiállíthassák. Eddig 46 magyar művet jelentettek be s ezek közt van több olyan, mely általános érdekre számíthat. Ezután az özv. Nadányi Albertné által alapított 250 frt művészi ösztöndíjra vonatkozó pályázati hirdetmény állapított meg, mely legközelebb hírlapi uton fog közzététetni. Végül az igazgatóság ajánlatához képest 200—200 frttal Zichy Antal és Hupf Ágoston alapító tagokul, továbbá rendes tagokul számosan vétettek föl.

Országos képtár. Trefort Ágost közoktatásügyi miniszter e napokban levelet intézett a közmunkatanács alelnökéhez, melyben kikérte véleményét, arra nézve, hogy mely telkek jöhetnének szóba az országos képtárápület («műcsarnok») építését illetőleg. Ez által remélhetőleg ismét közelebb jutottunk egy lépéssel azon rég érzett szükség pótlásához, hogy a muzeum és akadémiái épületekben elhelyezett képtáraink s az azokkal rokon antik gipszöntvények, rézmetszet gyűjtemények stb. műbecsüknek, értéküknek megfelelő elhelyezéshez jussanak. B. Podmaniczky válaszában három telekre irányozta a miniszter figyelmét. Nevezetesen a sugárut mellett «epreskertre», a «Margit» hidfő közelében, a «Nádor»-utca sarkát képező üres telekre és az Alkotmány-, Honvéd-, Batory- és Nádor utcák által határolt négyszög területre amely a Tömő-téren építendő országházzal épen szemben fekszik. A miniszter átiratában az utóbbi telek mellett foglal állást, midőn felkéri a közmunkatanács alelnökét, hogy a telket a «műcsarnok» számára tartsa fenn. Az épület disze az országközi palotával együtt bizonyára jelentékenyen fogja emelni a felső Dunasor környékét és viszont a környék szituációjánál fogva teljesen ki fog domborulhatni az épület monumentális jellege is.

S Z I N H Á Z.

Nemzeti színház. «Sába királynője» febr. hó 23-án adatott ötvenedikszor. Az az élénk érdeklődés, melylyel a közönség e dalmű iránt még maig is viseltetik, mindenesetre a darab életképességének egyik nagy bizonyítéka. Ez az érdeklődés azonban nem egyedül a scenicus pompákban gazdag művet illeti; valódi zenei belbecse az, ami hosszú életet biztosít e dalműnek, mint olyannak, mely az utolsó évtized haszonmű darabjai sorában a legszebb alkotásokkal egyenrangúnak mondható. Az ismétlés nem teszi unottá mesteri részleteit, sőt minél többször halljuk azokat, annál marandóbb a hatásuk. Sulamith áriája az első felvonásban; a kerti

jelenet érzékiségtől duzzadó kettőse; a templomi jelenet; a tánczok, mind egytől-egyig legmegkapóbb részletei a nem mindennapi zenei invencziót, hatalmas hangulalfestő tehetséget dokumentáló egésznek. — Márczius 11-én az operának ismét jubiláris előadása lesz. «Ördög Róbert» ez estén 100-ikszor fog színre kerülni. — A «Vasgyárost» Ohnet György négyfelvonásos színművét febr. 29-én adták először. A vasgyáros jobb mű, mint Ohnet első darabja a «Serge Panine» volt. A vasgyárosnak érdekesebb meséje, alakjai vannak, némi törekvés van benne a kerekesebb kompozícióra, jellemei, ha jól, ha rosszul, de még is csak fejlődnek s többször majdnem az igazság erejével hatnak. A zsufolásig telt ház kedvően fogadta az újdonságot. Meg-megújuló falrengető hatást idézett elő, tapsra és könyekre indított — és még se tetszett, a szó nemesebb értelmében; nem tetszett pedig, mert mindenáron tetszeni akart, látszott, mennyire töri magát a tapsért, a könyüért, szóval a külső effektusért. — Márcz. 7-én Szigligeti Ede halálának emlékeztét fogja megülni a nemzeti színház drámája, mely alkalommal az elhunyt két vigjátéka «A mama» és «Petronella» kerülnek színre.

Vidéki színházak. Jászay Mari asszony Kolozsvártt vendégszerepel s először Hugo Viktor «Borgia Lucretia» drámájában lépett föl. Az erdélyi lelkesedés a többi között így ünnepli Jászay Mari asszonyt a Kolozsv. Közlönyben: «Hugo Viktor kezét csókolhat a legerőteljesebb magyar tragikai művésznőnek, ki a csupán reális szellemáramlat új korszakában tiszteletet szerzett a csupán romantikus iskola alászálló mesterének.» — *Solymossy Elek* vendégszereplése Győrött hétfőn «A két testvér és Hánzi szerelme» című francia énekes színművel befejeztetett. Öt darabban lépett fel, melyek: Koldusdiák, Lili, Tündérhaj, Tót leány s a Két testvér-ben, mindannyiszor szép közönség előtt. — *Szelényi Annát* Nagy Vincze igazgató Szegedre akarja szerződtetni. A kisasszony vasárnap a «Sárga csikó»-ban lépett föl az ottani színházban, s a közönség őt rokonszenvesen fogadta. — *Pálmay Ilka* székesfehérvári vendégszereplésének befejeztével vasárnap este a «Magyar király szalólóban fényes estélyt adott az ottani sajtó és színészet néhány kiválóbb tagjának.

Külföldi színházak. Coquelin m. hó 28-án érkezett Bécsbe, márczius 1-én a francia követ nagy soiréjában, 2-án, délben 1/21 órakor a «Société d'assistance pour les Français» és a Rudolf trónörökös védnöksége alatt álló Rudolf-egylet javára, 4-én este pedig a Concordia író- és hírlapíró-egylet javára játszott a Carltheaterben. A vasárnapi matinén Beaumarchais Figaro házasságának egyik felvonásában lépett fel és három új monologját adta elő. Kedden két új «Demokrit» és «Postscriptum» című vigjátékban lépett fel és ismét három új monologot szavalt.

Z E N E.

Liszt Ferencz alkalmasint májusig marad körünkben s akkor megint Weimárba tér vissza, honnan a nagyherceg közelébb távirattal tudakozódott a mester hogyléte felől, mivel Németországban az az alaptalan hír terjedt el, hogy megbetegült.

A jövő dalárünnep. Az orsz. kiállítás XX. zenei csoportja a legközelebbi miskolczi országos dalárünnepély alkalmával az iránt fogja megkeresni az országos dalárszövetséget, hogy legközelebbi országos dalárünnepélyét a kiállítás alatt Budapesten rendezze.

N Ö V I L Á G.

Divattudósítás. Párisban egy idő óta új selyemszövetek jöttek divatba, melyek a szövés technikájának új vívmányait képezik. Ezek egyik legterjedettebbje a «sicilienne», mely minden színben készül és nagyon alkalmas a mostani divat változataihoz. Így siciliennéből igen csinos, oldalt felbuzott, különöz szabásu polonaisek készülnek. Így például a következő kender-szürke sicilienneöltözék: Sima szoknya, négy centiméter széles, és egymástól ugyanezen arányban elválasztott vízirányos ránczokkal. E szoknya felett igen hosszú polonaise, melynek dereka a kivágás és a derék körül ránczba szedett és jobbról balra számos redővel felhuzott. A hátsó szélek egyben vannak a derék hátával és három nagy mély, kétszeresen mousselinnel és kender-szürke szatinnal bélelt ránczban folytatódnak, mely leomlik a szoknya aljáig. Ugyanez a polonaise sima peluch vagy bársony-szoknyához is viselhető. A halványrózsaszín, halvány-kék, elefántesont színű sicilienne előnyösen helyettesíti a leányoknak való elegáns ruháknál a többi selyem szöveteket sőt még a faillet is. Különböző ez a kelme azzal az előnnyel bír, hogy nagyon puha és pompásan drapírozható; árnyalt fénye van, és gyönyörűen bársonyszerű. — A simaruhák ujjalag nagy kedveltségnek örvendenek. Így például sokan ismét hordani kezdik a princesse ruhákat, mely elől sima és hátul ránczozal bír. Szóval a nagymintás szövetek határozottanért vesztettek. Most már csak sima kelmeket viselnek. A virágos és madaras szövetek nem

igényelnek dísz és feleslegessé teszik a divat ezerféle alkotásait, a gyöngyös, sujtásos gombkötő-munkát, sorokat és pettyeket, melynek annyira emelik a női öltözéket. Maga a csipke, e kiváló dísz, nem igen illik a damasztzerű, Pompadour-galyas vagy kínai mintákhoz, melyeket két-három idény alatt a ruhákon csillogtattak. Míg ellenben sima szövetekre a legnagyobb sikerrel alkalmazzák e díszítéseket, melyek magokba véve az öltözék szépségét és finomságát képezik, ha izléssel vannak választva, és művészileg alkalmaztatnak. A jövő idényre az *Alpaga* visszatérését is jelzik; ez gyönyörű közép-kelme a fénytelen pamut-szövet és a selyem közt. Csinosabbat nem is képzelhetni utcai ruhára, a vidám tavaszi napon, mint egy nagyon finom, nagyon fényes alpaga-öltözéket. Őszintén óhajtanó is, hogy e kelme visszanyerje előbbi közkedveltségét; régebben a leányok ebből készítették legszebb ruháikat, és nagyon rosszul tették, hogy háttérbe szorították.

A bécsi operában febr. 25-én tartott álarozos bálon az incognitó-páholyban jelen volt a trónörökös pár is; Stefánia főhercegnő rózsaszín ruhát viselt, korallokkal és gyémántokkal; a bál különben elég közönséges volt és a bécsi publikum szokása szerint türelmetlenül alkalmatlankodott kíváncsiságával a trónörökös párnak, a páholy alatt veszedelmes tolongást képezve.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Rudolf trónörökös az országos kiállítás védnökségét elfogadta. Gróf Széchenyi Pál keresk. miniszter febr. 23-án kihallgatáson fogadtatván a trónörökös által, ez alkalommal a miniszterium nevében a trónörökös fölkérte a jövő évi budapesti kiállítás védnökségének elfogadására. A trónörökös e kérést legkegyelmesebben fogadva, elvállalta a védnökséget és kijelentette, hogy örömeire szolgál, hogy Magyarország termelési és iparviszonyai felől, melyek részletei iránt élénken érdeklődik, majd behatóan informálhatja magát. Nemesak hogy a trónörökösével együtt személyesen jelen lesz a kiállítás megnyitására és ő felségeiket előrelátható megjelenésüknél fogadni fogja, hanem a fontosabb időleges kiállításokat is megfogja nyitni, amit annál nagyobb örömmel fog megtenni, mivel ez alkalmat fog szolgáltatni arra, hogy hosszabb ideig időzhessen a magyar fővárosban. A trónörökös jelentést tétetett magának az eddigi munkálatokról, átvette a kiállításra vonatkozó összes irományokat, terveket stb. és megígérte, hogy a Balkán-félszigeten teendő közeli utazása alkalmával arra is figyelmet fog fordítani, ami a kiállításon felállítandó keleti pavillon számára — melyet a trónörökös szerencsés eszmének mondott — érdeklél birhat. Gr. Széchenyi kereskedelmi minisztert ezután ő felsége is kihallgatáson fogadta, mely alkalommal a király behatóan és nagy érdeklél tudakolta a budapesti országos kiállítás részleteit és élénk megelégedését fejezte ki a fölött, hogy a trónörökös mint ezen kiállítás védnöke a Magyarország művelődési és gazdasági érdekeinek emelésére irányzott törekvésekben támogatólag részt vehet. A kiállítás iparesarnokának építését különben február 25-én reggel 4 órakor megkezdték. A szerződés a Holzspach és fiaival az előtt való nap kötött meg. A napokban a kiállítási terület minden egyes részletét lefénnyképezik, hogy a régi városliget képe fennmaradjon, mert a terület vízszintezése céljából a városliget e részében oly mérvű ásások és feltöltések fognak történni, hogy az egészen más alakja lesz. A kiállítási területet valószínűleg csak ősszel kerítik be.

Az ipar törvényjavaslat ügyében fordulat állott be. A kormányhoz ugyanis számos felszólalás érkezett iparos körökből, melyek a kvalifikációt követelték, s e felszólalásoknak az lett az eredményük, hogy a javaslat 4-ik §-a helyébe, mely a képviselőház közgazdasági bizottságának elvi határozata értelmében a kézművesekre nézve a képesítés megállapítását mondaná ki, öt hat szakasz fog jönni, amelyeknek szövegét a kereskedelmi miniszteriumban már el is készítették. Ez új szakaszok értelmében amaz iparágak, amelyekben a képesítés megkivántatik, minden adott esetben a kereskedelmi miniszterium által rendeleti uton fognak kijelölteni. Természetesen, azoktól, akik eddigelé valamely ipart üztek, nem fog szerzett joguk megvonatni. Ezenkívül 1—2 év átmeneti stádiumnak is kell majd léteznie, minthogy azon segédek-től, akik ma mint iparosok dolgoznak és megfelelnek, nem követelhető valamely törvény által, hogy most egyszerre tanoncz-idejükről bizonyítványt mutassanak föl.

A bécsi marhavásár eddigi rendjét olyan változtatás alá vetette az osztrák kormány, melyet a magyar marhakereskedők érdekre nézve sérelmesnek találtak. A régi rend visszaállítása végett küldötséggileg Tisza Kálmánnál is jártak, a magyar miniszterelnök azonban közvetlen segínyt nem ígért, nem lévén befolyása az osztrák kormány rendeleteire. Tanácsosnak mutatkozott ennél fogva, hogy a kereskedők maguk segítsenek a helyzetükön az által, hogy a vásárt Pozsonyba helyezték át. Emiatt most nagy az ijedelem Bécsben. A N. Fr. Presse e tárgyban így nyilatkozik: Bécs város egy millió lakossága amaz eshetőséggel áll szemben, hogy az eddig felhajtani

szokott marhaállománynak nagyobb fele elmarad, hogy miután Pozsonyban egy új nagy piac nyitattik, Bécs kénytelen lesz szükségletének nagyobb részét a határon túl fedezni. Bármint vélekedjenek is a tekintetben, hogy a magyar tenyésztők komolyan veszik-e fenyegetésüket, hogy állandóan távol maradnak-e a bécsi marhavásártól, hogy a bécsi mészárosok elmennek-e a pozsonyi vásárra, s hogy a magyarok jönnek előbb Bécsbe vagy a bécsiek mennek-e hamarabb Pozsonyba, annyi bizonyos, hogy ha a magyar tenyésztők csak egy nap elmaradnak is a bécsi marhavásárról, ezáltal nagy zavar fog előidézteni, melynek következményeit ma még nem lehet megállapítani.

K Ö Z L E K E D É S.

A fumei kikötő kibővítése ügyében a közlekedési miniszterium által összehívott enquéte Zichy Ágost gróf kormányzó elnöklete alatt február 25-én vette kezdetét. A magyar kikötő forgalmára oly nagyfontosságú enquétebenl a következő testületek képviselői vesznek részt: a kereskedelmi miniszterium, a hadi tengerészet, a tengerészeti hatóság, a kikötő építészeti hivatala, magyar államvasutak igazgatósága, Fiume városa, a kereskedelmi kamara, az osztrák-magyar Lloyd, az Adria-hajózási társaság. Ezen kívül részt vesznek a következő szakemberek: Mr. Barret, a marseillei docksok főmérnöke, Bömches Frigyes, a déli vasutársaság főfelügyelője, Dionisio Károly olasz építészeti felügyelő, Gál Jenő fregatt-kapitány s kormánybiztos, Peichel hajózási igazgató az Adria-társulatnál és a kereskedelmi tengerésztől két hajóskapitány. Másnap d. e. 10 órakor az enquéte a közlekedésügyi miniszterium részéről feltett kérdések megvitatásába bocsátkozott. Arra a kérdésre, hogy a további építkezéseknél a jelen rendszer megtartassék-e, vagy pedig azon változás történjék: egyhangulag abban történt megállapodás, hogy a tett tapasztalás után az eddigi rendszer fentartandó. A második kérdés a nagy hullámgát további meghosszabbítására s ennek irányára vonatkozik. A meghosszabbítás szüksége általánosan elismertetett. Hasonlóképp egyhangulag kimondatott, hogy a hullámgát jelenlegi irányában ne folytattassék.

V E G Y E S E K.

Merénylet egy főesperes ellen. Az egész országban méltó megbotráncozást keltett néhány hét előtt *Lacziák* felső micsinyei volt ág. ev. panszláv lelkésznek az a tette, hogy magyarérmű főesperesét *Mockorcsak* János urat saját lakásában megtámadta s tetteleg bántalmazta. *Lacziák* e miatt haladéktalanul elmozdított lelkészi hivatalától, f. hó 22-én pedig a besztercebányai törvényszék által *egy évi börtönbüntetésre* s polgári jogainak 5 évre való elvesztésére ítéltetett.

Személyi hírek. *Stesser* József belügyminiszteri ezimzetes osztálytanácsos valóságos osztálytanácsossá, *Kolos* Lajos és *Tarnay* Ferencz ezimzetes titkárok valóságos titkárokká nevezettek ki. — *Grünwald* Bernát miniszteri titkárnak az osztálytanácsosi cím adományoztatott. — *Willinger* Márton tabódi birtokosnak ő felsége a koronás arany érdemkeresztet adományozta. — *Mária Immaculata* főhercegnőnek és újszülött gyermekének állapota folyton kedvező. — *Li-Fang-Pao*, a berlini kínai követ, Bécsbe érkezett nejével *Li-Fu-Jen* asszonysággal; a *Frohner* Hétel Impérialjába szállt és jelen volt az udvarnál tartott bálon. — *Farra* Sándor budapesti román főkonzul, ki három hét óta lábaj miatt a szobához volt, kötve, már gyógyulófélben van. — *Calice* báró törökországi nagykövetségünk visszaérkezett Konstantinápolyba. — *Schreiber* Johanna k. a. az angolkísasszonyok budapesti rendházának köztiszteletű fejedelmasszonya hosszabb idő óta nehéz beteg. — *Pacor* Albert tábornok, a 6-ik honvédkerület parancsnoka közelebb Deesen tartott szemlét a honvédség fölött. — *Berzeviczy* Albert orsz. képviselő a szolnoki ipartársulatban vasárnap nagy tetszéssel fogadott felolvasást tartott; az egész város értelmisége kitüntetőleg fogadta a fiatal képviselőt és lakomát rendezett tiszteletére. — *Materny* Lajost a debreczeni ágost. evang. egyház új lelkészét, a nyiregyházi ev. gimnázium volt tanárát vasárnap iktatta be Bartholomeidesz János hegyaljai főesperes.

Halálozások. *Faiszi* és *Vámosi Anyos* István kir. tanácsos, több vármegye volt táblabírája, több országgyűlések volt képviselője, Esztergár örökös ura e hó 20-án, életének 84-ik évében meghalt. Dr. *Tóth* István orvos élete 55-ik évében Esztergomban meghalt. Nagy részvét mellett temették el. — *Harrach* Ferencz gróf, egyike az osztrák főnemesség kiválóbb tagjainak, Nizzában 84 éves korában hosszú szenvedés után meghalt. *Harrach* gr. 1861 óta volt tagja az osztrák urakházának. — *Paczolay* János a régi konzervatív politika, s az ipolysági kerület mérsékelt ellenzéki országgy. képviselője febr. 28-án démendi birtokán meghalt. — *Hegedüs* László az ó-lisztkai terület országgy. függetlenségpárti képviselője f. hó 28-án Budapesten meghalt. — *Bethleni* gróf *Bethlen* Sándor élete 62-ik évében febr. 27-én Retegen elhunyt.

Fölhívás a t. olvasóközönséghez!

A «**Szemle**» a magyar uri-osztály egyetlen oly közlönye, mely legfőképen az előkelő intelligencia, magyar gentry érdekeit törekszik előmozdítani.

A **Szemle** harmadfélre terjedő hetilap, illusztrált sport, **gazdasági**, katonai, egyházi, társadalmi és «**Heti szemlék**» című vegyes rovatokkal, megjelenik hetenkint kedden. Szerkesztők:

Gróf Zichy Imre és Gróf Kreith Béla.

Előfizetési ára a „Szemlének“ félévre 5 frt., negyedévre 2 frt. 50 kr. Küldemények a „Szemle“ szerkesztőségének: Budapest, lövész-utca 5. sz. címzendők.

A **Szemle** egyszersmind a nemzeti önállóságnak, az ősi erkölcsöknek, a hazafiui erények előmozdításának és a divatosan fölkapott önző irányrosszalásának és leküzdésének bátor, önálló hirdetője kíván lenni. E czélok elérhetésének előmozdítását az igen tisztelt olvasók intelligensebb részétől várjuk. — Fölkérjük a hazafiasan gondolkodó előkelőbb közönséget, hogy lapunkat s ez által hasznos törekvéseinket támogassák.

Társadalmi, katonai egyházi stb. rovatunk a napirenden levő fontosabb kérdések megvitatására tért nyit minden intelligens írónak. **Irodalmi rovatunk** csak a jelesebb erőktől közöl kiválóbb érdekű dolgokat. — **Sport-rovatunk** az eddigiekhez hasonló eredeti cikkeken kívül gondosan összeállított heti szemlét nyújt a bel- és külföld minden sportjáról és vadászati eseményeiről, a Sportegylet és orsz. vadászati védegyelet körében fölmerülő dolgokról. — **Gazdasági rovatunk** különösen a nagyobb birtokosokat érdeklő gazdasági cikkeket, illusztrációkat és gazdasági heti szemlét közöl sok apró, de hasznos tudnivalókról. — «**Heti szemlék**» című rovatunk a legérdekesebb, mert bő és részletes tájékozást nyer ez apró rovatokból mindenki, de különösen azok, kik nem szokták idejük legnagyobb részét a hazai és külföldi sok lap olvasásával tölteni, s mégis óhajtanak a főbb és érdekesebb hazai, európai és világeseményekről legalább kivonatolva ismerttetést olvasni. **Heti szemlék** című rovatunkban megtalálhatni minden fontosabb eseményt az udvar, a törvényhozás, **egyház**, hadsereg, az egyletek, a nemzeti és országos kaszinó, a tudomány, irodalom és művészetek, a színház, a zene, a közlekedés és kereskedelem, a divat és a politika, stb. köréből.

A 10-ik szám megjelenéseig irtak a Szemlébe:

Alapi Salamon Tódor, Balassa Béla, Balázs Sándor, Bárczay N., gróf Bethlen N., Buda Ádám, Chernel István, Déri Gyula, főt. Dvorzsák János, («Egyház» rovatunk vezetője), **gróf Eszterházy Pál, Dr. Graul József** (zenekritikus), **Hanvay Zoltán, Katona Béla** («Hadsereg» rovatunk vezetője), **báró Kemény Béla, Dr.**

Koroda Pál, gróf Kreith Béla (főszerkesztő), **Lakatos Károly, gróf Majláth S., Mikszáth Kálmán, Orczy Gyula, Porzolt Kálmán, Reviczky Gyula, Szentiványi E., legif. gróf Teleky Sándor, Vajda János, Varnay B. Sándor, ifj. báró Vay Miklós, gróf Zay Miklós** (Párisból), **gróf Zichy Imre, stb. stb.**

Az egyletek, társulatok tagjai, a kaszinók és vendéglők látogatói, igen sokat tehetnek lapunk érdekében az által, ha a **Szemle** tartását az illető helyeken elrendelik, kívánják vagy kieszközlük; és ha a föntemlített helyeken előfizetnek a Szemlére, lehetővé válik az olvasó közönségnek egy olyan sokoldalú és tartalmas lapot adni, a milyen eddigelé magyar nyelven még nem jelent meg.

A **Szemle** terjesztése végett máig minden számból sok ezer mutatványt küldtünk és **országunk előkelőbbjeinek** megküldtük a Szemlének minden megjelent számait máig, s küldjük tovább is azon reményben, hogy a magyar uri osztály igazi organumát pártolni és terjeszteni fogják.

A **Szemle** eddigi számaiban nem fektettünk kellő súlyt a **Nővilág** című rovatunkra, melyben nemcsak divat, multság, stb. de hölgyeinket érdeklő sok hasznos érdekes dolgokat fogunk közölni. Reméljük azonban, hogy közleményeinket országunk legelőkelőbb hölgy közönsége viszonozza azzal, hogy agitál lapunk terjesztése körül. **Ha ezt megnyerjük, akkor győzelmünk biztos.**

A Havi füzetek kiadóhivatalában Budapest II. Donati-utca 3, megjelent: **Dvorzsák János „Idézetek Tára“**

38 iv 8-adrét 600 lap, közel 1000 szerzőtől több mint 4150 idézet. Ára 4 frt., diszkötésben 5 frt. A „Szemle“ előfizetőinek 3 frt. diszkötésben 4 frt.

Szemelvények a hazai és külföldi, a modern és classici, és egyházi világirodalomból, *gyöngyök* jelesebb írók műveiből, *vallás-erkölcsi vezéreszmék* kitünő férfiak irataiból, *közmondások* a magyar népeletről, *kalászkok* a szépirodalom mezejéről, képezik a mű foglalatát.

A tárgyak betűrendben következnek egymásra, a meghatározás után első sorban a hazai, azután a külföldi írók, majd ismét a római és görög classicusok, egyházi szerzők, szent atyák, végre a vallásos főkönyvekből (sz. írás, talmud, alkorán) vannak közölve az oda vonatkozó idézetek.

Katholikus részről mindkét biboros főpapunkkal és számos püspökkel élükön, kik főpásztori körleveleikben is kegyesek voltak a vállalatról megemlékezni, a tudós clerus kiválóbb diszei, a keleti egyház, Nagy-Szeben nagytudományu érseke, az ágostai és reformatus egyházak jeles főpapjainak élén, legkitünőbb tagjai s egyéb magas állásu férfiak, a telkipásztori karnak több mint ezer tagjai, a tanítói kar, a közép és felsőbb iskolák és egyetemek tanárai, nemkülönben a tudós Akadémia tagjai, sorakoztak előfizetőink közé, majd ismét a magas kormány legfőbb hivatalnokai, a főrendiház és országgyűlés tagjai, alispánok, ügyvédek, községi és körjegyzők, postatisztek, gyógyszerészek, kereskedők vendéglősök, sőt egyszerű földművelők örvendeztettek megrendeléseikkel.